

VOKIETIJOS L. B. VALDYBOS

INFORMACIJOS

Informationsblatt der Litauischen Volksgemeinschaft in der Bundesrepublik Deutschland, e.V.

684 Lampertheim - Hüttenfeld

Romuva

Telefon (06256) 322

Bankkonto Nr. 58 / 17978 Deutsche Bank Weinheim / Bergstr.

Šis leidinys leidžiamas rankraščio teisėmis. Pasi-
naudojant jo žiniomis, malo-
niai prašoma nurodyti šaltinį.

Nr. 7/8 (368/369) 1978 rugsėjo 10

ŽODIS LIETUVIAMS TĖVYNĖJE IR SVETUR

Lietuvos pavergimas ir lietuvių tautos žmonių persekiojimas yra genocidinio pobūdžio. Tai vykdoma dviem būdais: fiziniu naikinimu ir pastangomis palaužti žmonių dvasinį atsparumą.

Bet tauta pavergtoje Lietuvoje smurto nepabūgo ir savo dvasia sustiprėjo. Tai rodo daugybė prasmingų ženklų, kad savo drąsioje kovoje už žmogaus teises ji remiasi didžiausiomis žmogaus dvasios vertybėmis. Susilaukiame drąsių ir ryžtingų moterų bei vyrų, kaip Nijolė Sadūnaitė, Balys Gajauskas, Viktoras Petkus, Petras Paulaitis ir kitą, nepabūgstančių asmeninės kančios kovoje už lietuvių tautos ir savo sąžinės laisvę.

Lietuviškumo ir krikščioniškumo jungtis, taip išryškėjusi mūsų tautos rezistentų veikloje, yra aiški pastanga ir kryptis stiprinti lietuvių tautos dvasinį bei moralinį atsparumą.

Dviejų galybių, komunistinio ir laisvojo pasaulio, politiniame žaidime ryškėja stambaus masto idėjinė krizė. Komunistinis partneris savo idėjinį skurdą ir pralaimėjimą dangsto besaikiu ginklavimusi bei smurtu prieš kovotojus už žmogaus teises.

Bet ir laisvajame pasaulyje vis dar reiškiasi spekuliacijos žmogaus teisėmis, jieskiant lengvų sprendimų, stokojant valios garantuoti visiems žmonėms laisvę ir ginti skriaudžiamųjų teises. Tokiomis aplinkybėmis sugebėjimas vertinti pavojų, pakilti iš kasdieninių darbų bei rūpesčių ir daryti sprendimus, kurie atitiktų laiko reikalavimus ir sudarytų tvirtą pagrindą lietuvių tautos šviesesnės ateities tikrovei, yra mūsų, į šį seimą suvažiavusiųjų, šventoji pareiga.

Lietuvių tauta šios pasaulinės krizės metu pasisako už dvasinių vertybių pirmumą prieš medžiagines už pilnutinės žmogiškosios asmenybės laisvą reikimąsi ir smerkia prievartinį žmogaus teisių slopinimą.

V-sis Pasaulio lietuvių Bendruomenės seimas kviečia:

1. pasitikėti savo jėgomis bei solidarumu ir laikyti glaudų ryšį tarp pavergtųjų ir laisvųjų lietuvių;
2. kurti ir išlaikyti sąmoningos tvirtos moralės lietuvišką šeimą visame pasaulyje, siekiant gausaus prieauglio ir jį auklėjant lietuviškoje bei krikščioniškoje dvasioje;

- 2 -

3. skatinti jaunuomenę atkakliai siekti mokslo, giliau pažinti bei vartoti lietuvių kalbą ir dalyvauti lietuvių kultūros ugdyje;
4. atgaivinti vyskupo Motiejaus Valančiaus tautos blaivybės idėją ir vieningai priešintis okupanto pastangoms žaloti tautą alkoholizmu;
5. laisvajame pasaulyje moraliai ir materialiai remti mūsų laisvinimo veiksmų darbus ir visomis jėgomis ginti okupanto persekiojamuosius disidentus ir rezistentus;
6. įtaigauti laisvojo pasaulio viešąją opinią išvelgti komunistų kėsnius, savo veiksmų neremti iliuzijomis ir efektyviai ginti skriaudžiamųjų teises.

Mūsų pastangas ir darbus telydi:

išmintis, kuri tepaverčia mūsų siekimus taikliais sprendimais, teisingumas, kurio pagrindu kurtume šviesesnę s o c i a l i n ę santvarką, dvasinė ištvermė ir savitvarda, kurios būtinos mūsų teisingame kelyje į laisvę.

Tepadeda Dievas mūsų bendruomenei stiprėti ir dirbti, kad mūsų brandi, aukštos dvasinės kultūros lietuvių tauta laimėtų laisvę ir Lietuva atgautų nepriklausomybę.

(PLB V Seimo Toronte nutarimas)

P a s a u l i o l i e t u v i ų d i e n o s

Kas tai nepaprasto, kas tai išpūdingo vyko Toronte nuo birželio 26 iki liepos 4. Atrodė, kad visi dar laisvėje gyvenantieji lietuviai suplaukė į Torontą pademstruoti visam pasauliui savo ryžtą, savo norą gyventi laisvoje Lietuvoje. Lietuvių dienos Toronte - tai pirmas tokios plačios apimties renginys laisvajame lietuviškame pasaulyje. Jos apjungė V PLB Seimą, Dainų šventę ir Pasaulio lietuvių sporto varžybas. Be šių pagrindinių renginių dar buvo ir eilė šalutinių, kaip Mokytojų studijų savaitė, Karavanas, jaunimo laužas ir kt. Toronto miesto vadovybė sutiko paskelbti tas dienas "Lietuvių savaitę".

Visų šių renginių kulminacija buvo Dainų šventė, vykusi liepos 2 Maple Leaf Gardens halėje. Spėjama, kad į ją suplaukė 12.000 su viršum lietuvių iš visų pasaulio kraštų. Dalyvavo 54 lietuvių chorai su apie pusantro tūkstančio daininkų. Br. Jonušo maršų muzikai skambant, pradžioje išgyiavo atstovai su vėliavomis, po jų chorai. Oficialioje dalyje buvo pagerbta Kanada ir Lietuva, giedant abiejų valstybių himnus. Pagerbiant žuvusius už Lietuvos laisvę ir dar gyvus kovotojus, sugiedota J. Gaidelio "Malda už tėvynę", Lietuvių dienų organizacinio komiteto pirmininkas Simanavičius perskaitė Pasaulio lietuvių dienų deklaraciją. Vėliau sekė iškilminga, pagal Lemberto eilėraščių kompozitoriaus Gailevičiaus sukurta lyg tai šių Lietuvių dienų kantata:

Iš visų kraštų pasaulio Vėjai neša mūsų skundus:
Duokit laisvės, duokit saulės, Leiskit grįžti į namus...

Po kantatos vyko apie dvi valandas trukę visų chorų pasirodymai. Pabaigoje vėl nuskambėjo didingas visų chorų junginys, su soliste Čapkauskiene atlikęs "Mano protėvių žemė". Ji buvo pakartota. Ir pabaigai visi sugiedojo "Lietuviais esame mes gimę".

Į šias Lietuvių dienas suvažiavo tautiečiai iš įvairių pasaulio kraštų. Buvo atstovų net iš Naujosios Zelandijos. O iš tolimos Australijos atvyko apie 200 lietuvių. Tuo tarpu iš daug artimesnės Vokietijos dalyvavo gal tik apie 10, įskaitant ir seimos atstovus.

Ar buvo kas iš Lietuvos? Gal ir buvo. Kaip ten bebūtų, tačiau iš Vilniaus KGB tai tikrai buvo. Juk jie netrukus turės aprašyti šias iškilmingas Lietuvių dienas: kaip suvažiavę revanšistai ir fašistai dalinosi dvarus Lietuvoje bei skirstėsi ministerių postais. Netruko ilgai ir laukti jų atsakymo į šias iškilmes. Dar nespėjo visi Lietuvių dienų dalyviai išvažinėti į namus, dar jų ausyse tebeskambėjo maldos žodžiai "duokit laisvės, duokit saulės, leiskit grįžti į namus", kaip pasiekė visus Lietuvių dienų dalyvius šiurpi žinia, kad Viktoras Petkus nuteistas 10 metų kalėti ir 5 metams tremimo. Taip okupantas atsakė į Lietuvių dienų dalyvių taikingą malda. Nuožmūs, kraujo ištroškę komunistai Lietuvoje dar neprisistotino 700.000 žuvusių lietuvių krauju. Dar jieško vis naujų aukų. Dargi bausmes skirdami stengiasi perlenkti nugarkaulį, nusizeminant savo darbdaviams Maskvoje ir skiriant lietuviams didesnes bausmes. Taip buvo su Gajausku, Kovaliovu ir kitais, taip įvyko ir su Petkum.

Tačiau jau vėlu! Represijomis, Gulagais nebesustabdyti išsilaisvinimo proceso Lietuvoje ir visoje Sovietų Sąjungoje. Keisis žmonės, ateis nauji, keisis kovos formos, metodai - tol, kol Lietuva taps laisva.

VOKIETIJOS LB VALDYBOS VICEPIRMININKO KALBA V PLB SEIME

Gerb. prezidiume, gerbiami seimo atstovai ir svečiai. Apie VLB Valdybos veiklą per praėjusius 5 metus yra smulkiai aprašyta specialiaame leidinyje, taigi to nekartosiu. O dabar pirmiausia norėčiau šia proga nuoširdžiai padėkoti Amerikos lietuviams už visą suteiktą paramą Vasario 16 vardo gimnazijai. Sakydamas Amerikos lietuviams, turiu galvoje tiek Jungtinių Amerikos Valstijų, tiek Kanados, tiek Pietų Amerikos lietuvius. Amerikos lietuviai mūsų visų gimnaziją jau remia nuo pat jos įsikūrimo. Pradžioje jie ją rėmė tik materialiai, rinkdami aukas gimnazijos išlaikymui, surinkdami milžiniškas sumas gimnazijos pastato bei bendrabučio statyboms. Dabar atėjo laikas remti vienintelę lietuvišką gimnaziją ne tik pinigais, bet ir mokiniais. Mokinių skaičius Vokietijoje vis mažėja ir yra pavojus, kad Vokietijos vyriausybė, sumažėjus mokinių skaičiui, gali nutraukti pašalpą gimnazijos išlaikymui. Jungtinių Valstijų, Kanados lietuviai su entuziazmu atsiliepi ir į šį kvietimą: jau kelinti metai siunčia savo atžalyną į šią vienintelę laisvąją lietuvišką gimnaziją laisvajame pasaulyje. Į šį kvietimą atsiliepi ir lietuviai iš Kolumbijos bei Venecuelos. Dabar jau beveik trečdalis visų gimnazijos mokinių sudaro mokiniai iš užjūrio. Praėjusiais mokslo metais iš 69 mokinių buvo 19 mokinių iš JAV-bių, Kanados, Venecuelos.

Santykiai su Vokietijos ministerijomis, remiančiomis gimnaziją, yra geri. Tačiau kiekvienai progai pasitaikius jos vis primena, kad reikėtų turėti bent apie 100 mokinių, norint išlaikyti ją ir toliau.

Vasario 16 gimnazijoje mokoma pagal Vokietijos švietimo ministerijos reikalavimus bei jų programą, tačiau padidėjus mokinių skaičiui iš užjūrio, padidėjo tų mokinių integravimo problema. Taigi nuo ateinančių mokslo metų Mokytojų taryba nusprendė sudaryti specialią klasę tiems mokiniams, kurie yra atvykę iš Amerikos. Joje Amerikos lietuviai galės mokytis pagal savo krašto mokslo reikalavimus. Kadangi tie reikalavimai tiek JAV-bėse, tiek Kanadoje yra skirtingi, kadangi atskirose Jungt. Amerikos Valstijose jie irgi nevienodi, būtų labai gerai, kad mokiniai, vykstantieji į gimnaziją, pasiimtų ne tik mokslo baigimo pažymėjimus, bet ir išeito kurso programą. Tuomet mums būtų daug lengviau juos integruoti, nepraleidžiant be reikalo laiko.

Kita aktuali problema gimnazijoje, tai yra jos vadovaujančio organo -

- 4 -

Kuratorijos ir Pedagoginės komisijos problemos. Kuratorija yra įkurta prieš dešimt metų. Ji buvo įkurta tuomet, kai beveik visi gimnazijos mokiniai buvo iš Vokietijos. Dabartiniu metu ją sudaro 13 narių ir apie du trečdaliai jos narių yra pastovūs, t.y. nuo pat įsikūrimo pradžios. Amerikos lietuviai ją pasitikėjo ir nesikišo į jos reikalus. Dargi ir paskutiniaisiais metais, kai mokinių skaičius iš Amerikos smarkiai padidėjo, PLB laikėsi to pačio principo, kad negalima kištis į Kuratorijos vidaus reikalus. Dėl to ir mokytojai, ir bendrabučių vedėjai ir mokiniai iš Amerikos neprabūdavo gimnazijoje ilgiau, su retom išimtim, kaip vienerius metus.

Taigi, mūsų manymu, kadangi mokinių skaičius iš užjūrio vis didėja, atėjo reikalus rimtai apgalvoti, apsvaistinti ir keisti Kuratorijos statutą. Ir mes Vokietijoje, ir Jūs čia Amerikoje, visi puikiai suprantame, kad norint išlaikyti šį lietuvių mokslo simbolį, šią Vasario 16 gimnaziją, galima tik didinant mokinių skaičių iš užjūrio. Ir tikriausiai mokinių skaičius iš užjūrio greit pasieks pusę, o gal ir daugiau mokinių visos gimnazijos. Į Kuratoriją turėtų įeiti bent trečdalis lietuvių iš JAV-bių ir Kanados.

Panaši problema ir su Pedagogine komisija. Dabartiniu metu ją sudaro trys nariai iš Vokietijos. Jie apie JAV-bių bei Kanados mokslo reikalavimus neturi jokio supratimo. Taigi mūsų nuomone būtinai reiktų į gimnazijos pedagoginę komisiją įtraukti ir atstovus iš JAV-bių bei Kanados.

Vokietijos lietuvių bendruomenės valdyba turi dar vieną problemą - tai slaptai organizuojamos ekskursijos į Lietuvą per komunistinę "Tėviškės" draugiją. Kas ta "Tėviškės" draugija, manau, daugumai čia esančių yra žinoma. Tai KGB filialas, kuriam vadovauja prityręs žvalgybininkas, buvęs 16 divizijos žvalgybos viršininkas, pokariniais metais karinis komisaras Lietuvoje, gener. Petronis. Jis iki kaklo paskendęs Lietuvos partizanų kraujuje. Ir jeigu mūsų jaunuoliai, nuvažiavę į Vilnių per "Tėviškės" draugiją, maloniai jam spaudžia ranką, fotografuojasi ir per kelis "Gimtojo krašto" numerius pasakoja kokia graži tapo Tarybinė Lietuva, visai ne tokia, apie kurią buvo girdėję iš savo tėvų, tai sukelia pasipiktinimą ne tik tarp lietuvių, gyvenančių laisvajame pasaulyje, bet ir tarp lietuvių pačioje Lietuvoje. Vokietijos LB Valdyba tuo reikalu kreipėsi ir į Vokietijos LB Tarybą, tačiau negavo pritarimo. Taigi dabar aš kreipiuosi į Jus tarti tuo reikalu savo žodį. Dėkui už dėmesį.

D i s k u s i j o s . Kitą dieną per diskusijas vienas Seimo atstovas teisingai tas ekskursijas per "Tėviškės" draugiją. Jis pažymėjo, kad gimnazija tų ekskursijų neorganizuoja ir kad vaikai atostogų metu gali daryti ką tik nori. Jis pabrėžė, kad Svilas, pats praleidęs kelis metus sovietiniuose lageriuose, negali atsipalaiduoti nuo praėjusių pergyvenimų emocijų. Esą "Tėviškės" draugija komunistų neauklėja ir jaunimas nuvažiavęs ten tik tautiškai sustiprėja. Vėliau Svilas paaikškino, kad jis nėra nusistatęs prieš keliones į Lietuvą, o yra už jas. Tačiau yra garbingesnių būdų nuvažiuoti į Lietuvą: pav. "su iškvieta" arba per kelionių biurą. Jis toliau paaikškino, kad komunistai Lietuvoje yra suskirstę Vakaruose gyvenančius lietuvius į 3 grupes: 1. jų žargonu vadinamieji "pažangiečiai" - jie ilgiau negu kiti nemokamai "Tėviškės" draugijos yra vežiojami po visą Lietuvą; 2. lietuviai, kurie turi teisę tik penkias dienas praleisti ir tik Vilniuje; 3. lietuviai, kurių visai neišleisti - neduoda jiems įvažiavimo vizos. Buvo ir aštresnių pasisakymų apie tas "Tėviškės" draugijos organizuojamas keliones. Seimas pasisakė, kad ne jo reikalus spręsti apie šias keliones. PLB Valdyba sudarys komisiją, kuri vaikų-mokinių važinėjimo į Lietuvą reikalą ištirs ir tars savo žodį.

V o k i e t i j o s L B V a l d y b o s v a r d u V. S v i l a s p a t e i k ė S e i m u i š i a s r e z o l i u c i j a s :

1. Vasario 16 gimnazija gali išsilaikyti tik didinant mokinių skaičių iš užjūrio, todėl Seimas ragina visapusiškai remti Vasario 16 gimnaziją ir siūsti savo vaikus į ją.
2. Seimas siūlo glaudžiai bendradarbiauti Pasaulio lietuvių bendruomenės valdybai su Vasario 16 gimnazijos kuratorija.
3. Seimas siūlo sudaryti bendrą Pedagoginę komisiją, kuri rūpintųsi ir derintų visų kraštų mokslo lygio pritaikymą Vasario 16 gimnazijoje.
4. Remti tėvus, siunčiančius savo vaikus į Vasario 16 gimnaziją, apmokant jiems kelionės išlaidas.
5. Užpildyti istorijos spragą ir išleisti nuo 1944 iki 1953 laikotarpio istorijos vadovėlį.
6. Seimas siūlo mokytojams, žurnalistams, politikams ir kitiems pakeisti žodžius "rusų okupantas" žodžiais "sovietiniai okupantai".

Iš pateiktų rezoliucijų Seimo buvo priimta tik ši: "Seimas ragina visus laisvojo pasaulio lietuvius remti vienintelę išeivijoje Vasario 16 gimnaziją Vokietijoje".

Šią rezoliuciją pasiūlyti V PLB Seimui buvo nutarta ir Vokietijos LB Tarybos š.m. vasario mėn. sesijoje.

K i t o s r e z o l i u c i j o s

V PLB Seimas, baigdamas savo posėdžius, priėmė devynis ilgus nutarimus, kurie paskelbti jau lietuviškuose dienraščiuose ir savaitraščiuose bei per lietuviškus radijus. Pirmąjį nutarimą ištiesai išspausdino šio biuletenio 1-2 psl.

Antras nutarimas kalba apie Lietuvos laisvinimo veiklą, trečias - apie kultūrinius lietuvių reikalus, ketvirtas - apie lietuviškąjį auklėjimą ir švietimą, penktas - apie jaunimo reikalus, šeštas - apie sporto reikalus, septintas - apie Pasaulio LB Valdybos lėšas, aštuntas - apie spaudą ir informaciją, o devintame nutarime išreikšti sveikinimai ir padėkos.

Pastebėtina, kad Seimas įtraukė į savo nutarimus net dvi Vokietijos LB Tarybos š.m. vasario sesijos rezoliucijas. Taip antrame nutarime 7 p. skaitome: "Seimas ragina Lietuvių Bendruomenę k e l t i p a s a u l i o v i e š u m o n V i l n i a u s Š. K a z i m i e r o b a ž n y č i o s i r k a t e d r o s g r a ž i n i m a k u l t o r e i k a l a m s. A t e i s t i n i s m u z i e j u s b a ž n y č i o j e i r k a t e d r o s n a u d o j i m a s n e k u l t o r e i k a l a m s u ž g a u n a t i k i n č i ū j ū l i e t u v i ū j a u s m u s i r n i e k i n a v i s o s l i e t u v i ū t a u t o s p r a e i t i".

Kitą rezoliuciją dėl Vasario 16 gimnazijos rėmimo citavome anksčiau šiame puslapy.

--- oOo ---

M i e s a u

Š.m. liepos 22 įvyko metinis VLB Miesau apylinkės narių susirinkimas, kurį atidarė pirmininkas dr. J. Gurklevičius. Atsistojimu pagerbtas a. a. Klemensas Zakis. Pirmininkavo dr. med. St. Šereika, sekretoriavo J. Venckus. Priimta 7-ių punktų drabotvarkė. Iš perskaitytos pajamų-išlaidų apyskaitos paaiškėjo, kad per kadencinius metus turėta 1.166,01 DM pajamų ir 1.053,53 DM išlaidų. Kasoje buvo 112,48 DM.

Naujuoju pirmininku išrinktas Juozas NEVULIS, revizoriais - Juozas Venckus ir Antanas Banaitis. Nutarta šiemet surengti tautos šventės minėjimą ir ateinančiais metais - Motinos dieną. Ją rengti kartu su VLB Saaro krašto apylinke.

- 6 -

Taip pat nutarta pasiūlyti Vokietijos LB Valdybai pašalinti iš Lietuvos bendruomenės keturis Miesau apylinkės narius, kurie nemoka solidarumo įnašų ir nepalaiko ryšių su apylinke. Dr.St.Šereikai padėkota už susirinkimui suteiktą vietą ir vaišes.

R o m u v a

Š.m. rugpjūčio 19 Vokietijos LB Valdyba suruošė didžiulę s o d o š v e n t ė IV PLJ Kongreso naudai. Pasiruošta buvo gerai, oras pasi-taikė idealus, tai ir žmonių privažiavo daugybė - per 400. Bent per paskutinį dešimtmetį Romuvos kiemas ir parkas dar nebuvo taip tirštai prikimštas automobilių. Sudardėjo jų apie 100 ir dar daugybė gatvėje sustojo, nes Romuvoje nebebuvo vietos.

Ruoštis pradėta iš anksto. Išsiuntinėta ir išdalinta 600 kvietimų. Visi Vokietijos LB Valdybos nariai pasiskirstė pareigomis. Sutarta, kad pirmininkas inž.J.Sabas rūpinsis gėrimais ir muzika bei bendra tvarka, vicepirmininkas mokyt.V.Svilas - alumni, sekretorė dr.A.Vei-gel - kava ir pyragais, išdininkas Rič.Tendzegolskis - loterija ir narys A.Lipšys - mėsos užkandžiais. Iš vakaro visi Valdybos nariai su talkininkais susirinko pasitarti ir atlikti dalies paruošiamųjų darbų. Daug padėjo 8591 LS lietuvių kuopa Schwetzingene, pastatydama 4 dideles palapines ir paskolindama 20 kariškų lovelių pernaktoti.

Rugpjūčio 19 iš pat ryto užvirė darbas. Galutinai sutvarkyta ir pa-puošta aikštė bei salė, palapinės prisipildė dosnių tautiečių suauko-tais fantais-laimikiais, kurių buvo atsiųstų net iš Šveicarijos sos-tinės, įvairiais užkandžiais. Ant.Šiugždinis, jun., atsigabeno kele-tą bakų alaus ir dėžes vaisvandenių, užkurti anglys dešroms bei ham-burgeriams skrudinti bei kepti. 12 val. pradėjo rinktis svečiai ir užkandžiauti. Tai buvo geri ir nebrangūs pietūs: pora dešrelių su bulvių salotomis, rūgščia grietine ir kit. priedais, arba hamburgeris su spec. bulkute ir priedais. Inž.J.Sabas su šeima ir A.Lipšys su padėjėjais turėjo gerai paprakaituoti, kad visus pasotintų, ypač pie-tų metu. Pilnas rankas darbo kitoje palapinėje turėjo ir dr.A.Veigel su Eug.Luciene, P.Ivinskiene bei kitomis talkininkėmis, nes smaguriau-tojų kava, pyragais ir likeriuokais taip pat netrūko. Loterijos pala-pinėje uoliai šeiminkavo Rič. ir Jenny Tendzegolskiai, išpardavę visus bilietus už 1.000 DM. Tarp svečių vikriai sukinėjosi Ona Bartu-sevičienė, jun., su aukų lapais. Jono Vitkaus padedama ji surinko 1.126,10 DM ir 25 dol. Stasys Šimkus iš 2040 LS kuopos į aukų lapą įsirašyti atsisakė. Jis atėjo į raštinę ir IV PLJ Kongreso ruošai pa-klojo 1.500 DM ir dar priedu atvežė gerą šokių orkestrą iš Darmstado, kuriam už grojimą sumokėjo taip pat keletą šimtų DM.

Vakare parką nušvietė laužo liepsna, iškilusi iki medžių viršūnių. Prie laužo daugelis praleido visą naktį. Nuo 20 val. salėje vyko sma-gūs šokiai, kurie tęsėsi gerokai iki vidurnakčio.

Sodo šventėje susitiko daug senų, ilgai nesimačiusių pažįstamų, užsi-mezgė naujų pažinčių. Nuoširdžiai šnekučiavosi tik dabar susipažinę keletas aukštesnių amerikiečių armijos karininkų lietuvių su šeimomis. Apie Mečį Landą su akordeonu prie laužo spietėsi buvę šios gim-nazijos mokiniai, dabar jau akademikai ir profesionalai ar dar tik studentai, garsiai traukdami dainą.

Rugpjūčio 20 rytą Romuvoje matėsi dar daug automobilių ir svečių. Vie-ni jų pernaktavo bendrabučiuose, kiti palapinėje arba automobiliuose, o dar kitiems pavyko susirasti nakvynę viešbučiuose. 11 val. tėv.Alf. Bernatonis prie gimnazijos laiptų įrengto altoriaus aukojo šv.mišias ir pasakė pamokslą, pritaikytą mokslo metų pradžiai.

Popiet susirinkusi Valdyba apžvelgė vakarykščio renginio pajamas bei išlaidas ir konstatavo, kad gauta apie puspenkto tūkstančio DM pelno.

S o d o š v e n t ė s t a l k i n i n k ė m s - a m s

Vidai Sabienei, mokyt. Danguolei Kviklytei, Liucijai ir Bruno Riteriams, Algiui Vitkui, Onoms Bartusevičienėms, jun. ir senj., Jonui Vitkui, Stasiui Šimkui, Ramunei Buivytei, Ugnei Kazokaitei, Rimui Sabui, Lydijai Sabaitei, Vidai Paulikaitei, Jūratei Jurkšaitėi, Erikai Lunecai-
tei, Petruai Nevuliui, Audronei Langytei, Michael Keller, Algiui Valiū-
nui, Bronei Lipšienei, Paulinai Ivinskienei, Eugenijai Lucienei, Onai Boehmienei, Ženei Tendzegolskienei, Valei Endrikaitienei ir kitoms-
iems, ypač aukojusioms-iems loterijai fantus-laimikius ir aukojusiems
pinigais pagal aukų lapus, n u o š i r d ž i a i d ė k o j a

Vokietijos LB Valdyba ir IV PLJ Kongreso ruošos komitetas

Didelė padėka priklauso Bruno R i t e r i u i iš Hüttenfeldo, sodo
šventės išvakarėse Romuvos parke ant eglės kelmo įrengusiam didelį ir
gražų stalą, pareikalavusį daug darbo valandų, medžiagų ir sugebėjimo.

S o d o š v e n t ė s p r o g a a u k o j o :
(aukų lapai Nr.Nr. 1-4)

J. Wagner iš Burgwedelio	70,--DM
Eugenijus Puscionis, Vl.Staliauskas, J.Mažeiva, visi iš Darm- stadto, Jonas Vitkus iš Schwetzingeno, tėv.A.Bernatonis iš Dieburgo ir pulk.R.Biliūnas iš Kübelbergo po	50,-- "
Mečys Landas iš Mūncheno	40,-- "
Dr.G.Bauras iš Bielefeldo ir dr.W.Lenertas iš Stegeno po	30,-- "
Josef Wagner iš Burgwedelio, Jonas Sidabras iš Maitalio, Werner Tecins iš Mannheimo, I.Visakaitis iš Wiesbadeno, B.Budreika ir Kazys Jonušas iš Darmstadto, XY ir XY (parašai neiškaitomi), Regina X (pavardė neiškaitoma), M.Miniauskas ir Jonas K.Valiūnas iš Schwetzingeno, J.Venckus iš Rohrbacho, XY (parašas neiškaitomas), V.Paulikaitė, R.Roschanski iš Frankfurto ir Harner po	20,-- "
Trebašius	10,10 "
Dr.Seika iš Augsburga, dr.St.Sereika iš Queidersbacho, Wilh. Jadwiga Saternus iš Frankfurto, P.Kiršinas iš Viernheimo, Ign. Švedas iš Hüttenfeldo, Žiukelis iš Mūncheno, Rutkauskas, A. Turla iš Ketscho, Matačiūnas iš Schwetzingeno, Algirdas X (pavardė neiškaitoma), Sutkaitis, Jonas Ašmontas iš Solingeno, Pr.Gaubys iš Velberto, Alfons Cesevičius iš Pforzheimo, Dirgė- las iš Ludwigshafeno, Jonas Česna, G.Andrijaitis, Br.Čepulevi- čius iš Memmingeno, Dana Lukšaitytė iš Mainzo, Ona Vilčinskienė, Vincenta Pancerienė ir Vanda Šultienė, visos iš Hageno, Hilda Zakienė iš Miesau, Gerhard Lepa, B.ir J.Bitautai iš Die- burgo, A.Krivickas iš Hüttenfeldo, Violeta Kudlinskaitė, But- kus, Rolf Schulz iš Hemsbacho, E.Br.(parašas neiškaitomas), A.Lipšys iš Pfungstadto, A.Vilčinskaitė iš Heidelbergo, Andri- jaitis, Miniauskas ir M.Kiužauskas iš Kölno po	10,-- "
XY, Vincas Zelionka iš Osnabrūcko, K.Noreika, K.Z., Juozas Ne- vulis iš Miesau, Adomavičius iš Darmstadto, Vencius, XY ir XY (du parašai neiškaitomi), Patzkevičius, Ramanauskas, Devei- kis, Jonas Bielskis iš Mannheimo, Adolfas Pekokas ir Kleinberg	5,-- "
Pulk. R.Aleksiūnas	US dol. 25,--

--- oOo ---

A . L i p š i i š t i k o š i r d i e s s m ū g i s

Vokietijos LB Valdybos narį jaunimo reikalams Arminą Lipšį š.m. rug-
pjūčio 30 darbovietėje ištiko stiprus širdies smūgis. Ligonis buvo
tuoj pat paguldytas į spec. ligoninės skyrių Darmstadte. Rugsėjo 4
jis buvo tiek pagerėjęs, kad galėjo apleisti specialų ir būti perkel-
tas į paprastą ligoninės skyrių.

- 8 -

V A S A R I O 1 6 G I M N A Z I J O J

P r a s i d ė j o m o k s l a s

Vasario 16 gimnazija mokslo metus pradėjo š.m. rugpjūčio 21 pamaldomis. Šv. mišias kaimo bažnytelėje aukėjo ir prasmingą pamokslą pasakė katal. kepelionas kun.J.Dėdinas. Tuo pat metu pamaldas evangelikams laikė kapel. kun.Fr.Skėrys.

Kun.J.Dėdinas priminė, kad jis, pradėdamas praeitus mokslo metus, siūlė laikytis keturių S - sanitas (sveikumo), sanctitas (šventumo), scientia (mokslo) ir sympatia (simpatingumo). Šiems mokslo metams jis siūlė keturis O: 1. Orumas. Mūsų mokyklos mokiniai yra rinktiniai lietuviškos jaunuomenės nariai. Jie tai turėtų paliudyti savo oria laikysena. 2. Orientacija bei organizacija. Reikia gerai orientuotis pasirenkant artimiausius draugus ir kitomis gyvenimo bei mokslo aplinkybėmis. 3. Optimizmas. Jauno žmogaus dangus niekad nebūna ilgai apsiniaukęs. 4. Opozicija arba priešinimasis. Ji gali būti konstruktyvi ir destruktivi. Reikia priešintis blogiems įpročiams ir viskam, kas bloga.

10,30 val. visi mokiniai ir lietuviai mokytojai bei auklėtojai susirinko į pilies salę. Gimnazijos direktorius tarė sveikinimo žodį linkėdamas, kad šiemet įvyktų sena gimnazijos svajonė - kad nė vienas mokinyš neliktų sėdėti antrus metus toje pačioje klasėje. Savo sveikinimus kreipė ypač į moksleivius iš užjūrio. Linkėjo nesvyruoti siekiant mokslo, būti darbštiems, pasistengti sukurti glaudžią moksleivišką bendruomenę, susidraugaujant su iš kitų kraštų į čia atvykusiais. Pranešė, kad bus sudaryta atskira klasė iš Šiaurės Amerikos atvykusiems mokiniams. Šiuo metu gimnazijoje yra jau 63 mokiniai - tiek pat, kiek buvo ir praeitus mokslo metus pradėdant. Naujai įstojo 27 mokiniai. Reiškė viltį, kad tas skaičius padidės.

Naujokams paaiškino bendrabučio tvarką. Įspėjo, kad yra uždrausta ینهsti į bendrabutį svaigiuosius gėrimus. Sugiedotas tautos himnas. Po to visi mokiniai išsiskirstė į klases susipažinti su klasių auklėtojais.

Mokytojų tarybos posėdy tą pačią dieną direktorius pristatė kolegoms naują mokytoją - Danguolę Kviklytę iš Čikagos. Ji dėstys Lietuvos istoriją ir lietuvių kalbą mokiniams iš užjūrių.

P a i n f o r m u o t i K a n a d o s l i e t u v i a i

Lankymosi Lietuvių dienoje Toronte proga, Vyt.Svilas buvo pakviestas tarti žodį lietuviškose radijo programose Hamiltone ir Toronte.

Liepos 23, kalbėdamas per lietuvių radiją Hamiltone, jis kreipėsi į to miesto lietuvius šiais žodžiais: "Būti Kanadoje ir neaplankyti garsaus Hamiltono, tai toks pat nusikaltimas, kaip būti Vokietijoje ir nepabuvoti Vasario 16 gimnazijoje. Vokietijos lietuviai irgi yra žavėjęsi Hamiltono mergaičių choru "Aidas", šokių ansambliu "Gyvataras". Daug yra girdėję ir apie dramos teatro "Aukuras" veiklą, apie sporto klubo "Kovas" pasiekimus".

Kreipdamasis į Toronto lietuvius liepos 30, Svilas tarė: "Dalyvavau ir liepos 20 demonstracijoje Toronto rotušėje, protestuojant prieš Viktoro Petkaus nuteisimą. Stebėjausi ir džiaugiausi, kad Jūs, mieli Toronto lietuviai, taip lengvai ir greit suruošėt tokią puikią ir išpūdingą demonstraciją. Koks žavėtinas Jūsų organizuotumas! Tik pirmadienį, liepos 17, susirinkę keli žmonės Prisikėlimo parapijos kambaryje viską taip greit suorganizavote! Telefonais susirišote su šimtais lietuvių, kurie be jokios baimės ir abejonių atsiliepė į šį

kvietimą ir atvyko į šią demonstraciją - daugelis su savais, paskubomis padarytais plakatais. Mes Vokietijoje, norėdami praveisti panašią akciją, turime daug sunkesnių problemų. Daugelis, kurie save laiko irgi gerais lietuviais, išsisukinėja, bijo, stengiasi likti nuošalėj. Tad garbė Jums už tai, mieli torontiškiai!"

Kreipdamasis į Hamiltono ir Toronto lietuvius, Svilas prašė juos remti Vasario 16 gimnaziją ne tik materialiai, bet ir mokiniais:

"Vasario 16 gimnazija Vokietijoje jau nebėra vien tik Vokietijos lietuvių gimnazija. Ji jau tapo viso laisvojo pasaulio, visų laisvų lietuvių gimnazija. Jau dabar joje mokosi apie trečdalis lietuvių iš užjūrio ir ateity tas skaičius turi dar didėti, kadangi Vokietijoje gyvena per mažai lietuvių, kad jų vaikai pajėgtų užpildyti Vasario 16 gimnazijos suolus. Mes gimnazijoje stengiamės, kiek leidžia sąlygos, prisitaikyti ir prie Kanados, ir prie JAV-bių gimnazijų mokslo reikalavimų, kad grįžę mokiniai, po metų ar dvejų galėtų vėl pilnai įsijungti į Kanados ar JAV-bių gimnazijas".

Kalbėdamas apie bendrabučio problemas, jis pažymėjo: "Mergaičių bendrabučio vedėja yra žinoma lietuvių veikėja Marija Dambriūnaitė-Šmitienė iš Vašingtono. Berniukų bendrabučio vedėjo dar jieškome. Suinteresuoti padirbėti gimnazijoje metus ar daugiau, prašomi kreiptis į gimnazijos direktorių šiuo adresu: V.Natkevičius, 6840 Lampertheim-Hüttenfeld, Romuva".

Pabaigoje Svilas padėkojo už malonų priėmimą Kanadoje ir pakvietė Hamiltono bei Toronto lietuvius prie progos aplankyti mūsų visų Vasario 16 gimnaziją.

----- xXx -----

XXV EUROPOS LIETUVIŠKŲJŲ STUDIJŲ SAVAITĖ

Šiemet vyko liepos 16-23 Freisinge prie Muncheno, kardinolo Döpfnerio vardo namuose. Visi dalyviai buvo apgyvendinti atskiruose kambariuose. Kitais metais sekmadienio vakare įvykdavęs dalyvių susipažinimas būdavo neoficialus arba tik pusiau oficialus. Šiemet jis buvo kartu ir Studijų savaitės atidarymas. Buvo jaučiama šventiška nuotaika - ne veltui šis renginys jubiliejinis. Už prezidiumo stalo vietoje vieno sėdėjo trys moderatoriai: dr.K.J.Čeginskas, dir.V.Natkevičius, M.A. ir dr.J.Norkaitis. Visi buvusių daugelio Studijų savaitės moderatoriai.

Sveikinimo žodį tarė V.Natkevičius, linkėdamas intelektualinės kultūros bei bičiuliškumo ir geros nuotaikos. Perskaitytas vieno pagrindinių Europos studijų savaitės pradininkų - prof. dr. A. M a c e i - n o s - ilgėlesnis sveikinimas, aptariąs Studijų savaitės prasmę tremtyje. 25-ųjų metinių proga sveikintojas pabrėžė pagrindinį šių savaitės požymį - ištvermę. Jos buvo ir yra skatinimas išlikti tremtiniais, nevirstant čiabuviais. Ir po 25-rių tremties metų tikimės tokią pasilikti, kol tėvynė atgaus laisvę. Perskaityti trumpi Lietuvos diplomatijos šefo St.Lozoraičio, senj., Vliko pirmininko dr.J.K.Valiūno, prof.dr.J.Ereto, evang. senj.A.Keleerio, pulk.D.Skučo iš JAV-bių, "Saltinio" redaktoriaus kun.dr.Matulio ir kitų sveikinimai.

Dr.Kajetonas J. Č e g i n s k a s , pažymėjęs, kad 25-tą kartą pasirodo prieš Studijų savaitės auditoriją, apžvelgė visas iki šiol Europoje rengtas Studijų savaites, kiekvieną jų atskirai apibūdindamas. Pradėtos Vokietijoje ir perkeliavusios per Šveicariją, Italiją, Prancūziją ir Angliją, sugrįžo namo švęsti 25-ojo gimtadienio. Jų pradininkais buvo trys buvę Vytauto Didž. universiteto profesoriai ir dak-

- 10 -

tarai - Jonas Grinius, Zenonas Ivinskis ir Antanas Maceina. Baigdamas linkėjo, kad jos tęstųsi dar 25-rius metus. Tai buvo vienos kartos (g.1902-1927) ištvermės ir ryžto vaisius. Ar sekanti karta (g.1927-1952) bus tiek pat ištverminga?

Alina Grinienė organizacinio komiteto vardu pasiūlė visiems savo patarnavimus. Pavardėmis iššaukė visus dalyvius.

Pirmadienį pradėta normali darbotvarkė: rytą katalikų (dvasios vadas kun.A.Rubikas) ir evangelikų (vicesenj.J.Urdzė) pamaldos, pusryčiai, paskaita su diskusijomis, kavutė, vėl paskaita, vakarienė, po jos dar viena paskaita su diskusijomis ir poilsis arba pašnekesiai ir dainos klube, kartais užsitęsę ir gerokai po vidurnakčio.

Katalikų dvasios vadas kun.A. R u b i k a s erdvioje namų koplyčioje kasdien aukojo šv.mišias ir pasakė pamokslą. Bendra pamokslų tema - mūsų Viešpaties ženklai ir stebuklai, aprašyti Šv.Rašte. Kiekvieną dieną originaliai komentavo kurį nors Kristaus stebuklą, surišdamas jį su šių dienų gyvenimu. Vargonais meistriškai grojo prof.dr. V. Vasyliūnas. Gražiai skambėjo mūsų religinės giesmės, giedamos gražiais maldininkų-u.

Pirmąją šiemetinės Studijų savaitės paskaitą skaitė dir. V. N a t k e v i č i u s , M.A., apie Makso Schelerio meilės filosofiją. Šis vokiečių filosofas yra daręs nemažos įtakos lietuvių filosofams. Šiais metais sukanka 50 metų nuo jo mirties. Prelegentas pabrėžė, jog Schelerui žmogus yra mylinti būtybė. Meilė yra visos žmogiškosios asmenybės aktas, išvedas žmogų iš jo uždarumo, pakelias iki ekstazės dalyvauti kitų būtybių esmėje ir tuo jas pažinti. Betgi meilė ne tik veda į pažinimą, ji yra vitalinė apraiška, mus sutapdinanti su kitu, ypač lytinio akto metu. Scheleris teigė, kad šiuo aktu labiausiai pasireiškia vitalinė meilė, per kuria sukuriama nauja gyvybė. Lytine meile netgi pasireiškias pats gyvenimas kaip toks savo aukščiausia jėga ir giliausiu turiniu.

Dvasinė meilė yra aukščiausia meilės rūšis. Ja sušvinta dvasinės vertybės: grožis, tiesa, šventumas. Dėl to mylintis apie mylimąją žino daugiau nei visas pasaulis kartu, nes mylimoji mylinčiajam atsiskleidžia savo idealiąja būtimi, ji tarsi pražysta savo geriausiomis savybėmis, parodydama savo kilniausiąją "aš". Lygiai tą patį tektų pasakyti ir apie mylimąją. Tokiu būdu meilė tampa nepaprasta jėga, kuri atskleidžia aukščiausias vertybes ir kaip kokia galinga srovė mus neša į jų viešpatiją.

Popiet dr. Raminta L a m p s a t y t ė pateikė Lietuvos kamerinės muzikos apžvalgą ir pademonstravo ją įgrojimais muzikos plokštelėse bei magnetofono juostose. Pranešimą suskirstė į tris dalis. Pirmoje dalyje kalbėjo apie kamerinės muzikos vystymąsi apskritai ir Lietuvoje. Senaisiais laikais muzika buvo prieinama tik didikams. Koncertai buvo ruošiami jų dvaruose. Nuo 1923 įsigali XII-fofoninė sistema. Kamerinė muzika Lietuvoje prasidėjo XIX a. pradžioje. Jos pradininkais buvo Čiurlionis ir Gruodis. Sovietai iki 1961 kamerinę muziką draudė.

Nuo 1961 iki 1975 (antras laikotarpis) kamerinė muzika Lietuvoje vaidino svarbiausią vaidmenį. Tai buvo pasprukimo bei pasislėpimo nuo žiaurios realybės priemonė. Iševijoje toje srityje reiškiasi Kačinskas, Gaidelis ir Jakubėnas. Žymiai modernesni - Vytautas Bacevičius ir Darius Lapinskas. Lietuvoje iškyla tokie kompozitoriai kaip Julius Juzeliūnas, kūręs individualinę 12-toninę muziką, Bronius Kutavičius, Vytautas Barkauskas, "muzikinis mąstytojas" Osvaldas Balakauskas, Felicitas Bajoras ir kiti.

Po 1975 (trečias laikotarpis) muzikos mene vyrauja paprastumas ir gražaus skambesio estėtika. Spėjamas naujas romantiškumas.

Diskusijose kai kurie kalbėtojai pastebėjo, kad išeivijos kompozitorių Gaidelio ir Kačinsko kūriniai yra pažangūs ir mažai kuo skiriasi nuo Lietuvoje grojamų, kad auditorijoje groti kūriniai buvo melancholiški ir vienodi. Dėkojo paskaitininkei, kad parodė, jog ir Lietuvoje eksperimentuojama kaip ir Vakaruose.

Po vakarienės dr. Aleksandras Š t r o m a s kalbėjo apie asmeninės atsakomybės problemą totalistinėje visuomenėje. Tai daugiau teisės filosofijos tema, kuriai faktai imti iš praktinio gyvenimo.

Pirmiausia prelegentas aptarė atsakomybės sąvoką. Tik iš laisvo veikimo (kartais ir vengimo atlikti savo pareigą, vad. neveikimo) kyla atsakomybė. Ją išskiria: būtinas apsigynimas, kraštutinė būtinybė ir prievarta (veikiama ne savo valia). Pateikė iš gyvenimo paimtų pavyzdžių. Asmuo turi būti atsaklus (naujas terminas lietuvių teisinėje terminologijoje), t.y. gebas atsakyti. Nuo to priklauso pakaltinamumas, implikuojas veiksmo sąmoningumą.

Be asmeninės atsakomybės žinoma dar ir kolektyvinė atsakomybė. Ji implikuoja priklausymą tam tikram kolektyvui, kaip partijai, tautai, grupei. Tuose reumuose reiktų spręsti ginčą tarp lietuvių ir žydų.

Totalistinės sistemos jieško atpirkimo ožių, ant kurių galėtų sukrauti savo nusikaltimus. Pasmerkiant savo grupės nusikaltėlius, nuo jų atsiribojama. Asmeninė atsakomybė tarnauja blogio iškėlimui ir jo panaikinimui.

Baigdamas savo paskaitą, dr. Štromas pateikė Lietuvos ateities viziją, pagrįsta šiais teisingumo pradais: 1) Lietuvos įstatymai nepripažįsta kolektyvinės atsakomybės. 2) Bendradarbiavimas su okupantu baudžiamas tik trimis atvejais: a) kai bendradarbis laužė net tarybinius įstatymus, b) kai persekiojo arba skundė asmenis už tautines ar religines mintis ir c) kai dalyvavo valdžios vykdomose egzekucijose. 3) Lietuvos įstatymai laiko mirties bausmę taikos metu nesuderinama su tautiniu solidarumu. 4) Žmogžudystė yra nusikaltimas, negalės būti pateisinamas nei patriotiniais, nei jokiais kitais sumetimais.

Vyko gyvos diskusijos. Atsakydamas savo kritikams, dr. Štromas patikslino, jog galima kalbėti apie kolektyvinę gėdą (moralinė sąvoka), bet ne apie atsakomybę (teisinę sąvoką). Kiekviena atsakomybė yra asmeninė. Galutinis teisėjas yra Dievas.

Antradienį rytą dr. Jonas G r i n i u s kalbėjo apie liaudies filosofus lietuvių rašytojų žvilgsniu. Liaudies filosofų jis užtikęs P. Jurkaus "Juodvarniuose", V. Krėvės "Dainavos šalies senų žmonių padavimuose" ir apysakose, Vyt. Alanto "Šventaragy", K. Donelaičio "Metuose", Igno Šeiniaus "Kuprelė", M. Pečkauskaitės "Senajame dvare" ir kit. Vyt. Alantas stengiasi apginti lietuvišką stabmeldybę. Jo Šventaragis yra nacionalistinis filosofas, Vydūno Visuomis - moralinis filosofas, M. Pečkauskaitės Levanardas - krikščioniškas, o Krėvės Vainoras ("Bedievy") - religinis filosofas. Teisinės problemos liaudies filosofams nerūpi.

Kai kurie diskusijų dalyviai pasigedo liaudies filosofo sąvokos paaiškinimo. Papildydami paskaitininką, jie nurodė, kad liaudies filosofų galima užtikti ir Vaižganto raštuose ir pas Barėną bei Katiliškį. Liaudies filosofų tipo personažų pateikia ir okup. Lietuvos rašytojai.

Antradienį popiet suruošta iškyla į Muncheną autobusu. Diena pasitaike vėsoka ir lietinga. Daugiau laimėjo tie, kurie apžiūrinėjo meno muziejus. Ekskursininkus su miestu pro autobuso langą supažindino

- 12 -

Mečys Landas. Sustota tik vienoje vietoje - apžiūrėti Nymphenburgą.

Po vakarienės Antano Maceinos socialinės filosofijos kritišką įvertinimą pateikė jaunas filosofas dr. Kęstutis Girnius iš Čikagos. A.Maceinos socialinės filosofijos reikia jieškoti jo veikaluose "Socialinis teisingumas" (1938 Kaune) bei "Buržuazijos žlugimas" (1940). Tais veikalais jis pasirodė labai pažangus socialinio teisingumo skelbėjas. Jo socialinio teisingumo teorijos patiko net komunistams, skelbiantiems viliojančius laisvės, lygybės ir brolybės šūkius. Bet kaip juos įgyvendinti?

Maceinos socialinio teisingumo sampratoj svarbiausią vaidmenį vaidina socialinė meilė. Socialinis teisingumas reiškiasi lygiu visų traktavimu ir paskirstymu gėrybių kiekvienam pagal jo poreikius. Teisingas poreikių tenkinimas reikalauja lygybės. Trys lygybės principai: darbo, nuosavybės ir neturto. Darbas, anot Maceinos, yra vienintelis teisingas nuosavybės įsigijimo būdas. Pragyvenimas iš kapitalo neteisingas. Visuomenė turėtų būti suorganizuota korporaciniu principu. Nuosavybės naudojimas turi atlikti visuomeninę funkciją. Turtus žmonės turi tik valdyti, bet nebūti jų savininkais. Neturto pradai reikalauja, kad žmonės nebūtų kankinami nepriteklių, bet ir neplūduriuoti pertekliuje. Maceina kategoriškai atmeta kapitalistinę nuosavybę.

Norėdami Maceinos teorijas įgyvendinti, susidurtume su sunkumais nustatyti žmonių fizinius ir dvasinius poreikius. Kas gi tie poreikiai? Koks tas darbas, gimdąs teisėtą nuosavybę? Pagal Maceiną, tai darbas, naudingas visuomenei arba skirtas kultūrai. Bet kaip nustatyti jo naudą visuomenei ir atlyginimą už tą darbą? Tie klausimai lieka neatsakytai.

Per diskusijas buvo pastebėta, kad Maceina kai kurias savo socialinės teorijos tezes vėliau yra koregavęs. Jo mokslą galima būtų pavadinti solidarizmu. Kai kurie Maceinos kritikai prikišo jam nepakankamą susipažinimą su ekonominėmis teorijomis.

Trečiadienį rytą dr. Kajetonas J. Č e g i n s k a s supažindino klausytojus su lietuviškos visuomeninės minties raida istorijos šviesoje. Prelegentas pastebėjo, kad tema neišsemiamą. Ši mokslo sritis tebedirvonauja. Paskaitos tikslas - pateikti informaciją, pajudinti problemas ir idėjas. Bus bandoma parodyti, kad lietuviybės atgimimas prasidėjo ne su "Aušra" ar "Varpu", bet žymiai anksčiau. Jau 1794 grafas Oginskis jausmingai kurstė sukilėlius, o gener. Kosciuszka piešė laisvės idealą. 1840 Ad. Mickevičius skelbė, kad jo "ypatinga tėvynė Lietuva", o tik bendroji Lenkija. Tai istorinės Lietuvos sąvoka, išsilaikiusi iki I didžiojo karo.

Po Lietuvos padalinimo ji buvo pavojingai suskaudyta. Lietuviškiausia buvo Žemaitija. Žemaičiai stengėsi savo vaikus išmokslinti. Čia daug nusipelnė vysk. M. Valančius. Gi kitur, anot Bohušo, ponas nebemoka lietuviškai, o prasti žmoneliai mokosi lenkiškai, kad galėtų susikalbėti su ponais. Net V. Kudirka skundėsi, kad nei iš motinos, nei iš senelės apie lietuviybę nieko negirdėjo. Tautinis atgimimas prasidėjo žemaičių sąjūdžiu. Prie lietuvių sąmonėjimo daug prisidėjo baudžiavos panaikinimas 1807 Užnemunėje, o 1861 ir kitur. Tokia buvo XIX a. lietuviybės panorama.

Tai tik keli ryškesni dr. Čeginsko pranešimo fragmentai. Jis citavo, anot dr. Geručio, apie 40 autorių. Diskusijose dr. Gerutis ir V. Banaitis pridėjo dar naujų.

Popiet vietos kine buvo rodomi lietuviški filmai. Ypač kontroversinė buvo "Velnio nuotaka". Lietuvius žiūrovus žavėjo muzika lietuviškais motyvais. Ir pats turinys paimtas iš mūsų tautosakos. Tačiau daug kas jame išžiūrėjo ir grubios priešreliginės propagandos, ypač filmo pradžioje.

Vakare dr. jur. Albertas Gerutis nušvietė Lietuvos nepriklausomybės laikotarpį, perspėdamas, kad paskaita skiriama pirmoje vietoje jaunimui.

Pradžioje pastebėjo, kad 1918 buvo susidariusios objektyvios sąlygos Lietuvos nepriklausomybei atstatyti ir lietuviai jas tinkamai išnaudojo. Naujoji valstybė buvo jaunų žmonių kūrinys. Daugumas savanorių ir jų vadų dabar turėtų dar teisę dalyvauti IV PLJ Kongrese. Pasibaičius kovoms, ypač buvo stiprus veržimasis į mokslą. Gimnazijų ir 1922 vasario 16 atidaryto universiteto suolus užpildė jau subrendę vyrai ir aukšti valdininkai.

Atsikurianti Lietuva jokios žymesnės užsienio paramos nesulaukė. Kai 1923 Klaipėdos kraštas buvo prijungtas prie Lietuvos, prancūzams reikėjo sumokėti už jo valdymą po I pas.karo. Lietuvos diplomatija turėjo vesti kietą kovą už tarptautinį pripažinimą. Nepaisant to; per 20 metų lietuviai atliko tai, kas iš kitų tautų pareikalavo daugelio dešimtmečių ar net šimtmečių. Pravesta žemės reforma, sulietuvinti miestai, išvystyta prekyba ir kooperacija, įsteigtos visuomeninės gamybos bendrovės.

Prelegentas apžvelgė ir politinį nepr. Lietuvos gyvenimą. Pradžioje vyravo seimokratija arba prancūzų tipo parlamentinė demokratija. 1926 gruodžio 17 perversmas buvo duoklė politinės mados visuotinei dvasiai Europoje. Šiandien sunkiai besuprantama 1940 birželio mėn. kapituliacija be ginkluoto pasipriešinimo ir protesto. Laisvoji Lietuva ir šiandien nėra mirusi. Ji egzistuoja tarptautinėje plotmėje ir daugelio valstybių tebe pripažįstama. Baigė paskaitą tvirtu įsitikinimu - Lietuva prisikels!

Per diskusijas daugelis reiškė nuomonę, kad prelegentas į savo nepriklausomos Lietuvos paveikslą primaišė per daug šviesių spalvų. Didelis minusas buvęs, kad po 1926 perversmo negrižta prie parlamentinės tvarkos. Nebuvo išspręstas socialinio aprūpinimo klausimas, veikė prasta mokesčių sistema.

Ketvirtadienį (liepos 20) rytą Valteris Banaitis net porą valandų, su trumpa pertrauka, skaitė labai rūpestingai paruoštą paskaitą apie Lietuvos ūkio supramoninimą ir įjungimą į Sovietų Sąjungos visuamą. Nurodė sunkumus šia tema kalbėti, nes sovietai slepia ir klastoja ūkinius faktus.

Kas gi iš tikro yra industrializacija? - klausė prelegentas. Tai viena priemonių pakelti gyvenimo standartą, pagaminti daugiau ūkinių gėrybių. Tiksliausias industrializacijos laipsnio matas yra tautinės pajamos. Toje srityje Lietuva buvo labiausiai atsilikęs kraštas. Tam įrodyti paskaitininkas išdalino visą pluoštą statistinių lentelių, kurios labai pravėrs tiems, kurie panorės daugiau išsigilinti į šią temą arba ją toliau studijuoti.

1918 paveldėjome šimtmetinį atsilikimą (1914 Lietuvoje buvo tik 20.000 pramonės darbininkų), kuri reikėjo nugalėti šviečiantis, organizuojant ir dirbant. Trūko kapitalo investicijoms. Žemės reforma iš esmės buvo daugiau socialinė reforma. 1928 įvestas privalomas mokslas. Sovietų Sąjungoje jis įvestas šešeriais metais vėliau ir 1940 dar nebuvo baigtas įgyvendinti. Nepr. Lietuva turėjo gerus industrializacijos planus, kaip hidroelektrinių statyba ir kitus. Juos įgyvendinti sutrukdė pasikeitusi infrastruktūra. Sovietų Sąjunga buvo industrializuota iš darbininkams neišmokėtų atlyginimų sudaryto kapitalo.

1940 Lietuva buvo preindustrializacijos stovy su 38.000 darbininkų stambiojoje pramonėje. Tais metais rublio įvedimu apiplėšti mūsų darbo žmonės ir visas Lietuvos ūkis. Tas pat atsitiko 1941 markės įvedimu

- 14 -

ir 1944 vėl rublio gražinimu. 1951 baigtas Lietuvos sukolchozinimas ir buvo industrializacijos pradžia. Kapitalas sudarytas iš darbininkų apiplėšimo. 1951 kolchozininkas už darbadienį gavo 0,04 rb., 1952 - 0,06 rb. Iki 1958, anot Chruščiovo, kolchozininkai už savo darbą praktiškai nieko negavo. Jautienos pardavimo kainos buvo 20 kartų aukštesnės negu už pyliavas mokamos, grūdų 90 kartų. Lietuvos industrializavimą trukdė ir partizaninis karas. Kraštas negavo reparacijų už per praeitą karą padarytus nuostolius.

Žemės ūkio gamyba pradėjo smarkiai kilti, kai Lietuvoje buvo pradėti statyti mineralinių trąšų fabrikai. Kapitalas investicijoms susidaro ir iš santaupų. Lietuvoje žmonės sutaupo daugiau negu kitose sovietinėse respublikose, nors atlyginimai už darbą ir pensijos skurdūs. Viena karvė duoda daugiau pieno, negu kolchozininkė gauna pensijos.

Okup. Lietuvos pramonės augimą labai trukdo tolimi žaliavų šaltiniai. Žaliavos iš Vakarų būtų arčiau atsigabenti, negu iš Sovietų Sąjungos tolimųjų respublikų.

Laisvėje ne žmogus ūkiui, bet ūkis žmogui tarnauja. Sovietijoje atvirkščiai.

Po ilgai užtrukusios paskaitos nebebuvo laiko ir diskusijoms.

Vakare kun. dr. Vytautas K a z l a u s k a s skaitė paskaitą tema - Lietuvių tautos atsparumo ir tautinės ištikimybės versmių bejieškant (vytis ar rūpintojėlis?). Mintis šiai temai kilusi, bevartant Lietuvos pogrindžio laikraštėlio "Aušra" 8 Nr. Ten pasakyta, kad mūsų visų pareiga ginti didžiąsias tautines vertybes, kurių viena yra ir krikščioniškas tikėjimas.

Prelegentas nušvietė ilgą ir sunkų katalikybės kelią į Lietuvą. Jos priėmimas iš lenkų rankų nebuvo laimingas. Lenkai Bažnyčią naudojo ir politiniams reikalams. Dvasiškai buvo prilyginti bajorams ir atskirti nuo liaudies. Lenkų įtaka tęsėsi penketą šimtmečių. Senosios Lietuvos kultūra buvo militarinė. Pagoniškoji Lietuva neįstengė sukurti savo rašliavos. Mūsų tautinės kultūros pradžia susijusi su krikščionybės įvedimu. Krikščionybė tautinį atsparumą per amžius išsaugojo liaudies masėse. "Pulkim ant kelių..." - tai pirmasis mūsų himnas. "Aušra" įspėja, kad tautos, atsisakiusios krikščionybės, smunka moralškai ir kultūriškai.

Stabmeldiškos Lietuvos simbolis esąs vytis, o krikščioniškos - rūpintojėlis. Paskaitininkas nedvejodamas pasisakė už rūpintojėlį, nors tarp tų dviejų simbolių prieštaravimo ir nėra. Rūpintojėlis - tai Kristaus kryžiaus teologija. Kristus skelbė Dievo karalystę visam pasauliui ir visiems laikams. Civilizacijos bei kultūros suklestėjimas pagreitins Dievo karalystės įsikūnijimą. Kryžius ragina nerezignuoti ir didžiausiose nelaimėse. Žmogaus kilnumas Dievo akyse turi neįkainojamą vertę. Tautinis lietuvių pasipriešinimas išugdė Jurgaičių kryžių kalną. Lietuvių tikėjimas susijęs su tautos egzistencija. Jo sunykimas pakirstų mūsų tautinio gyvastingumo šaknis. Ir žydų atsparumą palaikė jų religija. Kas Šveicarijai kalnai, Egiptui obeliskai ir piramidės, tas Lietuvai kryžiai ir rūpintojėliai. Tik Šveicarijos ir Egipto paminklai negyvi, o mūsų kryžiai ir rūpintojėliai gyvena.

Po pertraukos vyko gyvos diskusijos. Jos išsivystė į klausimą apie krikščionybės vaidmenį mūsų tautai. Ta tema yra plati literatūra. Išvada - trumpuose pokalbiuose problema neišsprendžiama.

Penktadienis - tradicinė tėvynės diena. Jos ypatingumas jau buvo pajautas rytą per pamaldas. Po pusryčių Stasys L o z o r a i t i s, jun., skaitė paskaitą apie laisvės kovą vakar, šiandien ir rytoj.

Mūsų diplomatijai po II pas. karo teko rūpintis, kad nebūtų pakeistas Lietuvos statusas, kad sovietams nebūtų išduoti pabėgėliai. Trūko paveikios informacijos. Naujų tautų laisvės šūkliai garsiai aidėjo visame pasaulyje, o Lietuvos tragediją (partizanų karą) slėpė tylos uždanga. Ir tarp pačių lietuvių viešpatavo nesutarimas. Čia paskaitininkas plačiai nušvietė ginčą tarp VLIKO ir diplomatų, pasiekusį net Lietuvos pagrindį. Ir tada jau buvo svarstomas egzilinės vyriausybės sudarymo klausimas. Šiandien aišku, kad ji turėtų tvirtą teisinį pagrindą, bet nebūtų pripažinta kitų vyriausybių. Jų nusistatymą galima būtų maždaug taip aptarti: remiame Lietuvos nepriklausomybės bylą, kiek ji nekenkia mūsų santykiams su sovietais. Į tokią keblią padėtį yra patekusių estų, ukrainiečių, lenkų bei gudų egzilinės vyriausybės. Tai jau politinė, bet ne teisinė problema. Dėl to VLIKO pirmi- ninko dr. J. K. Valiūno ir Lietuvos diplomatijos šefo St. Lozoraičio, senj. neseniai paskelbtame pareiškime ir sakoma, kad Lietuvos egzilinės vyriausybės sudarymas dabar neaktualus.

Prelegentas pakartotinai grįžo prie lietuviškos informacijos. Kad ji silpna, parodė ir V. Petkaus byla. Vakarus jau pasiekė 23 Lietuvos Kat. Bažnyčios kronikos numeriai, o į anglų kalbą išversta tik 15 numerių. Pateikė originalų siūlymą: kiekviename krašte turėtų būti sudarytos grupės tautiečių, kurie išverstų po keletą puslapių kiekvieno LKB Kronikos numerio, o vėliau vienas asmuo suredaguotų. Šveicarijoje išverstas ir platinamas "Aušros" 6 Nr.

Ir lietuvių spaudoje dažnai kritikuoja Vatikano Rytų politika dėl daromų nuolaidų komunistams. Prelegento nuomone tokios nuolaidos pateisinamos tik šiomis sąlygomis: kai išgaunama daugiau teisių Katalikų Bažnyčiai ir kalbama krašto tikintiesiems ir kai neišskaudinami ar pažeminami tie, kurie drąsiai stovi už savo kraštą ir už Bažnyčią. Rytų-Vakarų dialoge nūn nebegalima ignoruoti rezistentų. Lietuvoje rezistencija stiprėja. Baigė paskaitą mintimis apie lietuvių ir Lietuvą (skaityta iš "Aušros").

Atsakydamas į klausimus, St. Lozoraitis, jun., apibūdino eurokomunizmą ir nurodė svarbiuosius mūsų šių dienų uždavinius: Lietuvos pagrindžio spaudos paskleidimą Vakaruose bei diplomatinį postų išlaikymą, jei kas kėsintųsi juos sunaikinti.

Po piet šv. Martyno koplyčioje prof. dr. Vytenis M. V a s y l i ū n a s davė gražų vargonų koncertą, meistriškai atlikdamas J. S. Bacho, C. Francko, Fr. Liszto, J. Gaidelio ir Vyt. Barkausko (Gloria urbi - 650- sioms Vilniaus įkūrimo metinėms) kūrinis. Tai buvo maloni atgaiva po įtampaus paskaitų klausymo ir karštų diskusijų.

Vakare buvo TĖVYNĖS VALANDELĖ. Sugiedotas tautos himnas. Tomas V e n c l o v a jautriai kalbėjo apie šiandieninę rezistenciją Lietuvoje. Orlovui 1976 gegužės mėn. įsteigus Helsinkio grupę Maskvoje, tuoj įsistėigė Ukrainos ir tų pat metų lapkričio 25 - Lietuvos grupės. Lietuvos grupę sudarė 5 nariai: Ona Lukauskaitė-Poškienė, kun. Garuckas, dr. Finkelšteinas, Viktoras Petkus ir Tomas Venclovė. Tai katalikiška ir tautinė grupė. Jos vaidmuo Lietuvos visuomenėje nepakankamai vertinamas. Orlovo bute Maskvoje trys Lietuvos Helsinkio grupės nariai paskelbė du manifestus. Užsienio spaudos korespondentai tą pačią dieną perdavė juos į Vakarus. H. grupės nariai žino, kad jie mirtininkai. Niekas nelaukė, kad sovietai šį iššūkį priims be atkirčio. Ginzburgas išpėjo, kad suminėjimas manifeste 1940 okupacijos yra kalėjimo garantija nuo 8 metų iki mirties bausmės. Labiausiai pažeidžiamas buvo V. Petkus, kadangi jis anksčiau buvo kalintas ir sekliai visą laiką lipo jam ant kulnų.

Su Viktoru Petkum kalbėtoja jungė bendro darbo ir draugiškumo ryšiai. Tai uždara asmenybė. Gimęs 1929. Sovietų ir vokiečių okupacijos metu

- 16 -

buvo Raseinių slaptos ateitininkų kuopos vadas. Už tai sovietų buvo kalintas. 1957 antrą kartą įkalkintas 8-iems metams už Baltrušaičio, Maceinos, Mazalaitės ir dar poros liet. rašytojų veikalus. Anot Venclovos, 1976 Petkus buvo vienas įdomiausių žmonių Vilniuje. Tai didelis lietuvių literatūros ekspertas ir Lietuvos istorijos žinovas. Tose srityse jis lavino jaunuolius. Tai buvusi neoficiali ateitininkų kuopelė. Gerai pažinojo Sacharovą, kuris Petkų labai vertino.

Nuo 1977 vasario sovietai pradėjo triuškindi Helsinkio grupes. Tų metų rugpjūčio mėn. suimtas ir Petkus. Buvo kaltinamas restoranų lankymu, jaunuolių tvirkinimu, homoseksualizmu. Kalbėtojas teigė, kad P. alkoholio beveik nevartoja. Petkaus bendrakalniai atsiliepia apie jį kaip apie dorą ir šviesų žmogų. PEN klubas įtraukė jį į kalinamų rašytojų sąrašą. Petkaus laikysena teisme buvo puikiausia. Okupacinio teismo jis nepripažino, todėl į teisėjų klausimus neatsakinėjo. Į pėsčius turėjo būti prievarta atiteptas. Petkus buvo teisiamas Vilniuje tuo pat metu kaip Ščaranskis ir Ginzburgas Maskvoje. Tai buvo didelė sovietų klaida. Dėl to V. Petkus pasirodė pirmuose užsienio spaudos puslapiuose. Jis labai išgarsino Lietuvą - daugiau negu Kallanta, Kudirka ir kiti. Mūsų pareiga toliau jį garsinti ir reikalauti iš kalėjimo paleisti. Siūlė įrašyti Petkų į XXV Liet. Studijų savaitės rezoliuciją.

Poetas Kazys B r a d ū n a s savo rečitaly papasakojo, kada ir kaip gimė jo eilėraščiai. Iš kiekvienos knygos paskaitė po vieną ar du eilėraščius, o iš paskutiniosios ("Alkana kelionė" 1976) ir daugiau. Galė pridėjo dar nespausdintų ir net paskutinėje kelionėje parašytų (Kregždės prie Šv. Kazimiero kolegijos, Saulėleidis Romoje, Ostia antica, Veneciją paliekant).

Visi sudainavo Lietuva brangi... Solistė Elena B l a n d y t ė iš Čikagos, akompanuojama prof. V. Vasyliūno, atliko keletą mūsų kompozitorių dainų. Vokietijoje ji pasirodė pirmą kartą ir laimėjo klausytojų simpatijas. Muncheno tautinių šokių grupės R a t u k o 6 mergaičių poros sušoko Sadutę. Režisierius Jonas J u r a š a s vaizdžiai papasakojo apie savo paskutinius pastatymus amerikiečių teatruose: apie nežinomo autoriaus iš Lietuvos pjesę "Pasivaikščiojimas mėnulyje" ir Šekspyro "Makbeta", pailiustruodamas jį gausiomis skaidrėmis.

Pasveikintas dr. A. Gerutis gimtadienio proga.

11-tą ir paskutinę šiemetinės Studijų savaitės paskaitą šeštadienio rytą skaitė Tomas V e n c l o v a iš Los Angeles apie dabartinę Lietuvos demografinę padėtį ir jos ribų klausimu.

Į Lietuvos sienas galima žvelgti iš juridinio, istorinio, etnografinio siauresne ar platesne prasme taško ir kalbėti apie pageidaujamas ribas. Mūsų rytų ir pietų sienos nustatytos 1920 liepos mėn. taikos sutartimi su Sovietų Rusija. Plotas - 88.000 km². Dabartinė Lietuva turi 65.000 km². Labiausiai išsiplėtusios Lietuvos ribos buvo Vytauto Didžio laikais, labiausiai susiaurėjusios 1920-1923 (be Vilniaus ir Klaipėdos). Pageidaujamos ribos: visos vietos, kur lietuviai kada nors laimėjo ar pralaimėjo mūšius (maximum) ar dabartinės sovietinės Lietuvos ribos (minimum).

Etnografinės ribos siauresne prasme tai kalbinės sienos. Joms kadaise priklausė ir Karaliaučius. Etnografinės ribos platesne prasme - plotai, kuriuose užtinkami lietuviški vietovardžiai ir kiti mūsų protėvių pėdsakai (iškasenos). Realiausios, užtat siektinos, ribos yra etnografinės siauresne prasme. Galima būtų remtis 1970 gyventojų surašymu, kuris esąs gan tikslus. Lietuvojė buvo sabotuojamas tik atsaky-

mas į klausimą apie rusų kalbos mokėjimą. Ta statistikos vieta neteisinga.

Į mūsų tautos ateitį paskaitininkas žvelgė optimistiškai. Jaunoji karta Lietuvoje nenusta, o mišrios šeimos sulietuvėja. Svetimųjų jūra senka: lietuvių skaičius sparčiau auga, negu rusų, kurie virsta mažuma savo imperijoje. Lietuvai surusinti nebeužtenka jėgos. Labai sparčiai auga turkiškos tautos ir tai kelia rusams rūpestį. Carų laikais rusų % Lietuvoje mažėjo, mažės galbūt ir dabar. Klaipėdos kraštas atlietuvinatas. Vokiečių Lietuvoje gali būti apie 2,5 tūkstančio. Antisemitizmo nėra. Daug žydų iš Rusijos persikelia į Lietuvą. Vienas tokių atvykėlių yra ir dr. Finkelšteinas, Lietuvos Helsinkio grupės narys. Žydai stengiasi išvykti į Izraelį ir iš Lietuvos.

Lietuvių prieauglis mažėja, bet nėra pasiekęs kritiškos ribos. Mažėjimo priežastys: alkoholizmas, abortai, sunkus vaikų auginimas. Mūsų tauta jaunesnė už latvių ir estų dėl didesnio gimimų skaičiaus.

Artimose už Lietuvos ribų apylinkėse gyvena taip pat nemažas lietuvių skaičius. Keliaujant per Rytprūsius, gaunamas toks vaizdas: sugriautas, nualintas kraštas, girti gyventojai. Iš anksčiau buvusių apie pusantro milijono gyventojų dabar likę tik pusė. XIX a. pabaigoje ten buvo ca. 175.000 lietuvių. Dabar gal yra apie 25-26.000, t.y. tas pats % kaip ir Hitlerio laikais. Daugiausia Tilžėje. Tolminkiemį lietuviai sudaro apie 1/3 visų gyventojų. Buvo bandyta Tolminkiemį prijungti prie Lietuvos. Punske gyvena apie 17.000 lietuvių.

Gudija - žemos kultūros kraštas. Lietuviai ten žiauriai naikinami. Jie savo vaikus stengiasi Lietuvoje išmokyti. Prieš karą ten buvo apie 50.000 lietuvių; dabar (oficialiais duomenimis) tik 8.000, iš tikro gal 16.000. Dalis nutautėjo, dalis persikėlė į Lietuvą ar Lenkiją. Lietuviškos Gervėčių ir Pelėsos apylinkės nori prisijungti prie Lietuvos.

Latvijoje gyvena apie 40.000 lietuvių. Lietuvos pasienis gerokai aplietuvinėjęs. Latvijoje gyvena keli tūkstančiai buv. lietuvių politinių kalinių. Kalbinė riba pasistūmėjusi į Latvijos pusę. Červėnkoj tebestovi paminklas lietuviams kariams, žuvusiems už Latvijos laisvę.

Maskvoje gyvena apie 3.000 lietuvių, Leningrade tiek pat. Apie 39.000 mūsų tautiečių yra Sibire ir Rusijoje. P. Klimo ir Kuršaičio skaičiavimu 1914 lietuviškose gubernijose gyveno 52% lietuvių. Tikimasi, kad 1980 įvyksiąs gyventojų surašymas toje pat erdvėje parodys nemažesnę mūsų tautiečių %. Tai optimizmą kelia skaičiai.

Atsakydamas į klausimus, prelegentas patvirtino, jog Lietuvoje buvo kalbama, kad po karo Stalinas siūlęs Lietuvai Karaliaučiaus kraštą, bet lietuviai atsisakė. Sveikatos apsauga Vakaruose geresnė. Lankytis Lietuvoje reikia, tik vengti pareiškimų "Gimtajame krašte". Nėra jokio pavojaus jaunimui, ten lankantis, užsikrėsti komunizmu. Linksmakalny (tarp Prienų ir Marijampolės) yra rusų apgyventa vietovė, į kurią lietuviams įkelti koją uždrausta. Jos bibliotekoje nėra nei vienos lietuviškos knygos.

Naujoji konstitucija respublikų teises susiaurino. Sovietų kėsiai nekelia jokių abejonių, bet reikia tikėti mūsų tautos gyvybingumu.

Popiet vyko Studijų savaitės vertinimas. Trūkumai - per ilgos paskaitos, per maža laiko diskusijoms. Per maža jaunimo. Kai kas iš jaunimo pasigedo didesnio baro.

Siūlymai - ateinančiais metais paminėtinos Vilniaus universiteto 400 metų ir Molotovo-Ribbentropo sutarties 40 metų sukaktys. Studijų savaitės dalyviams turėtų būti iš anksto praneštos paskaitų temos, jų tezės ir naudota literatūra. Visoms savaitės paskaitoms turėtų būti bendra tema. Kviestina daugiau naujų paskaitininkų. IV PLJ Kongreso rengėjai

- 18 -

pageidavo, kad būsimoji Studijų savaitė vyktų tuo laiku, kaip ir uždaram Jaunimo kongrese, kad į Kongresą atvykę svečiai turėtų kur prasmingai praleisti laiką.

N u t a r t a 1979 Europos liet. studijų savaitė ruošti Belgijoje.
Rengimo komisiją sudarys Belgijos lietuviai. Jei jiems būtų reikalinga talka, tai A.Grinienė, dr.J.Norkaitis ir V.Natkevičius prašomi padėti.

Vakare įvyko iškiliosios Muncheno operos solistės Lilijos Š u k y - t ė s aukšto lygio koncertas. Pianinu ją palydėjo dr. R. L a m p s a t y t ė . I ir II programos dalyje atlikti vokiečių muzikų Mozarto ir Brahms'o kūriniai. Solistė galėjo kiek atsikvėpti dr.Lampsatytei skambinant Bajoro "Raudą". Lietuviškai širdžiai artimesnės Gruodžio komponuotos dainos, todėl ir katutės už jas buvo gausiausios. Po koncerto vyko v a k a r o n ė su šampanu ir kukliais užkandėliais bei šokiais.

Sekmadienį 10 val. įvyko iškilmingos pamaldos. Šv.mišias aukojo ir gražų pamokslą apie blogį ir jo išgyvendinimą iš mūsų tarpo pasakė v y s k . dr. Antanas D e k s n y s . Pakiliai ir darniai skambėjo lietuviškos giesmės.

11 val. visi susirinko į didžiąją salę jubiliejinės Studijų savaitės uždaryti. Perskaitytas sveikinimo kraštui projektas. Prieš galutinai jį suredaguojant, norintieji pareiškė savo pastabas. Moderatorius V. Natkevičius padėjo visiems programos atlikėjams: prelegentams, menininkams, vysk.A.Deksniui, kun.A.Rubikui ir vicesenj.J.Urdzei už pamaldas bei pamokslus, organizacinei ir finansų komisijoms, Laisvės radijui ir palinkėjo visiems laimingos kelionės. Sugiedotas tautos himnas.

Per visą savaitę paskaitų salėje veikė dvi parodos: dail.A.Krivicko surengta Kazio Morkūno, Stasio Ušinsko, Broniaus Bružo, Filom.Ušinskaitės, Ant.Garbausko, Konst.Šatūno ir Gint.Baginskienės, kuriančių okup. Lietuvoje, vitražų skaidrių paroda. Antrą skyrelį sudarė šiemet mirusio dail.K.Simonio kūrinių albumai, Donelaitis ir Tolminkiemis, Miltinio Panevėžio teatras, Sondeckio kamerinio orkestro gastrolių užsieny paveikslai, nauji leidiniai apie M.K.Čiurlionį, dail.A.Krivicko akvarėlės, naujosios muzikos plokštelės. Kitoje salės pusėje Alina ir dr. Jonas Griniai buvo išdėstę Vakaruose išleistas lietuviškas knygas.

Sidabriniam jubiliejui paminėti Alina G r i n i e n ė paruošė 40 psl. leidinėlių, pavadintą "25 Studijų savaitės Europoje". Vietoje pratarinės idėtos prof.A.Maceinos sveikinimo žodis, visų 25-ių Stud. savaitėlių prelegentai ir jų skaitytų paskaitų temos, pranešimai ir kiti renginiai, prelegentų sąrašas su nurodymu, kiek kuris paskaitų yra skaitęs (iš viso 258 paskaitos), simpoziumų dalyvių, moderatorių, dvasios vadovų, meninių programų organizatorių (menininkų, dailininkų, pianistų, aktorių, meno ansamblių, rašytojų), technišku organizatorių ir finansų telkėjų sąrašai. Gale idėtas 1.110 dalyvių sąrašas su nurodymu, iš kurio krašto jie buvo atvykę.

Ši Studijų savaitė rado atgarsį ir vokiečių spaudoje. Apie ją rašė "Süddeutsche Zeitung" ir "Münchener Merkur".

----- xXx -----

KONGRESAS UŽ PERSEKIOJAMĄ BAŽNYČIĄ (Kirche in Not)

Įvyko ir šiemet Königsteine liepos 20-23. Dalyvavo 30-ties tautų apie 450 atstovų, tarp kurių ir 7 lietuviai. Liepos 21 vakare buvo tradicinės pamaldos už persekiojamus krikščionis komunistų valdomuose ir kituose kraštuose. Už Lietuvos Bažnyčią melstasi vokiškai iš 4-rių lie-

tuvačių tremtinių Sibire parašytos maldaknygės. Kai buvo uždegta žvakė už Lietuvą, mūsų tautiečių grupelė garsiai sukalbėjo "Tėve mūsų" lietuviškai.

Kongresai už Persekiojamą Bažnyčią kasmet rengiami Susitikimo namuose - Haus der Begegnung - kur prisiglaudęs Pabaltiečių institutas - Institutum Balticum. Jis šiemet išleido savo metraščio "Acta Baltica" XVII tomą. Metraštyje spausdinami straipsniai ir studijos apie Estiją, Latviją ir Lietuvą. Nuo 1973 pradėta spausdinti ir Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika vokiečių kalba. Tuo būdu Lietuvos katalikų Bažnyčios rūpesčiai ir tikintiesiems daromos skriaudos pradėjo rasti atgarsių Vokietijos visuomenėje ir svetur. Ypatingą dėmesį į LKBKroniką yra atkreipusi Vokietijos spauda.

Šių metų vasarą Regensburgo universitete katal. teologijos fakultete seminaro pratyboms buvo duota tema apie komunistų bažnytinę politiką ir kaip ji pasireiškia Pabaltijo kraštuose. Medžiaga pratyboms imta iš LKB Kronikų.

(Iš "Lietuvio Baden-Württemberge" Nr.6-7/1978)

--- oOo ---

XXV-sios EUROPINĖS LIETUVIŠKŲJŲ STUDIJŲ SAVAITĖS

p a r e i š k i m a s

1978 liepos 16-23 Vak.Vokietijoje, Freisingo mieste prie Müncheno, Kardinolo Döpfnerio namuose, įvyko 25-ji europinė Lietuviškųjų studijų savaitė, kurioje dalyvavo įvairaus amžiaus, skirtingos visuomeninės padėties, įvairių pažiūrų anksčiau ir neseniai Lietuvą palikę lietuviai iš Anglijos, Austrijos, Belgijos, Italijos, Olandijos, Prancūzijos, Švedijos, Šveicarijos, Vak.Vokietijos, o taip pat iš JAV-bių ir Australijos.

Šioje jubiliejinėje savaitėje, skirtoje pažymėti Lietuvos nepriklausomybės atstatymo 60-sias metines, mes klausėmės paskaitų, gilinomės į Lietuvos praeities ir dabarties klausimus, mūsų žvilgsnis lietė įvairias politinio, ekonominio, kultūrinio ir dvasinio gyvenimo sritis, susijusias su lietuvių tautos istoriniu likimu, dabartine laisvės kova ir ateities galimybėmis.

Sveikindami brolius ir seseris pavergtoje, bet nenugalėtoje tėvynėje Lietuvoje ir visas lietuviškai plakančias širdis plačiame pasaulyje, XXV-sios europinės Lietuviškųjų studijų savaitės dalyviai pakartojo savo įsipareigojimą dirbti ir aukotis nepriklausomos Lietuvos valstybės atstatymui; kad būtų atitaisytos didžiulės skriaudos lietuvių tautai ir atstatytos visos jai priklausančios žmogiškos ir tautinės teisės, kad ji vėl galėtų džiaugtis pilnateise padėti laisvų pasaulio, pirmoje eilėje laisvos ir apsijungusios Europos, tautų šeimoje ir veiksmingai prisidėti prie visos žmonijos gerovės.

Tradicinėje Tėvynės valandėlėje XXV-sios europinės Lietuviškųjų studijų savaitės dalyviai drauge su Lietuvos Helsinkio grupės atstovu užsienyje Tomu Venclova prisiminė naujausią pavergėjų smurto auką - drąsų ir garbingą žmogaus ir tautos teisių gynėją Viktorą Petkų, pareiškė savo pasipiktinimą ir protestą drauge su visais dorais lietuviais ir pasaulio visuomene prieš nežmonišką ir savivališką sovietinio teismo nuosprendį. Mes reikalaujame paleisti Viktorą Petkų ir nekliudyti jam veikti Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos ir Helsinkio Baigiamąjo akto dvasia.

Drauge reiškiamo gilią pagarbą nuteistajam ir visiems kitiems, kurie šiandien Sov.Sąjungos kalėjimuose ir lageriuose kenčia už teisingą Lietuvos reikalą. Mes niekada nepamiršom ir nepamiršim tokių vardų, kaip Petras Paulaitis, Klemensas Širvys, Jonas Matuzevičius, Algirdas Žyprė; kaip Nijolė Sadūnaitė, Ona Pranskūnaitė, Petras Cidzikas, Pet-

- 20 -

ras Plumpa, Sergiejus Kovaliovas, Vladas Lapienis, Balys Gajauskas, o dabar ir Viktoras Petkus, kurie savo asmenine kančia gyvai įkūnija teisingus ir kilnius lietuvių tautos troškimus, atspindinčius "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikoje", "Aušroje" ir kituose pagrindžio leidiniuose. Jų įkvėpti mes atnaujiname savo ryžtą visomis mums prieinamomis priemonėmis tęsti jų kovą ir paveikti savo aplinkoje kitus, kad Lietuvos laisvės ir žmogaus teisių kovotojų pastangos neštų vis daugiau vaisių.

Broliai ir seserys, būkime ištvermingi ir tvirti mūsų tautos kankinių pavyzdžiu: su Dievo pagalba dirbkim, kovokim dėl Lietuvos!

--- oOo ---

L i e t u v o s   p o g r i n d ž i o   s p a u d a

Maskvoje slaptai leidžiama "Einamųjų įvykių kronika" praneša, kad Lietuvoje pagrindy dabartiniu metu išeina aštuoni žurnalai:

1. "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika" eina nuo 1972,
2. "Aušra" eina nuo 1975 lapkričio,
3. "Laisvės šauklys" - nuo 1976 gegužės mėn.,
4. "Dievas ir Tėvynė" - " 1976 rudens,
5. "Tiesos kelias" - " 1977 sausio mėn.,
6. "Rūpintojėlis" - " 1976 gegužės "
7. "Lietuvos balsas" ir 8. "Varpas".

D i s i d e n t a m s   p a r e m t i   a u k o j o :

Memmingeno lietuviai 1.000,--DM, XY Köln-Bonn 50,--DM, Nežinomas aukotojas 40,--DM ir Aldona Svilaitė iš Kanados 30,-- dolerių.

KGB   j i e š k o m ų   a s m e n ų   s a r a š a s (tąsa iš 1/2 Nr. 1978)

Pakartojame, kad čia suminėti asmenys įtraukti į KGB sąrašus kaip Sovietų Sąjungos priešai ir jieškomi. Beveik visi jau nuteisti už akių. Tuose KGB sąrašuose įrašytos ne tik pavardės, bet ir smulkesnės žinios: išvaizdos aprašymas, biografija, nuotraukos, giminių ir artimų draugų sąrašai, dėl ko minimas asmuo įtrauktas į tuos sąrašus. Kiekvienas, noris sužinoti smulkiau kas apie jį arba jo gimines parašyta, gali kreiptis šiuo adresu: NTS INFORMSERVICE

Postbox 6683 Rodeløkka
N-Oslo 5 (Norwegen)

P.S.: Kad neįvyktų nesusipratimų, rašant reikia savo parašą patvirtinti pas notarą. Atsakymas ateis per 4 savaites.

KUN. V. ŠARKA SOVIETŲ PAKVIESTAS LANKYTIS LIETUVOJE

Kun. dekanas V.Šarka kiekvienais metais pasiunčia po keletą laiškų komunistų vadams: Sov.Sąjungos komunistų partijos gener. sekretoriui L. Brežnevui ir Lietuvos komunistų partijos didikams, bet jie lieka be atgarsio. Tik į š.m. gegužės 1 laišką L.Brežnevui jo lankymosi V.Vokietijoje proga sovietai savaip reagavo. Savo laiške kun.V.Šarka buvo patiekęs 6 klausimus ir 10 prašymų. Jis prašė suteikti Lietuvos tikintiesiems įstatymais garantuotą žodžio ir spaudos laisvę, nesekti jų ir neišdavinėti, leisti švęsti religines šventes, sugrąžinti iš tremties vyskupus J.Steponavičių ir V.Sladkevičių, paleisti V.Petkų, B.Gajauską, S.Kovaliovą, P.Paulaitį, S.Žukauską, P.Plumpą, P.Petronį, N.Sadūnaitę, A.Sakalauską, V.Lapienį, J.Gražį, A.Terlecką ir kitus, nekaltai kalinamus, nepersekioti kunigų, leisti religinę spaudą, grąžinti šv.Kazimiero bažnyčią tikintiesiems, transliuoti per televiziją ir radiją pamaldas ir religinius koncertus, sumažinti muitą į Lietuvą siunčiamoms dovanoms, leisti Lietuvos meno ansambliams koncertuoti užsieny.

Vieną dieną kun.V.Šarkai paskambino sovietų konsulas Hamburge, padėkojo už laišką ir pasiūlė trijų mėnesių vizą į Lietuvą. Kai jis viską savo akimis pamatysiąs, tai išitikinsiąs, jog padėtis ten esanti geresnė, negu jis manąs. Kun.V.Šarka konsului atsakė, kad jis jokių privilegijų sau nesiekia. Kai visiems užsienio lietuviams bus leidžiama tris mėnesius lankytis Lietuvoje, tada ir jis ta teise pasinaudos.

----- xXx -----

N U M A T O M I R E N G I N I A I

J a u n i m o s u v a ž i a v i m a s

kviečiamas š.m. rugsėjo 16 ir 17 Hüttenfelde, Romuvoje. Pradžia 13 val., pabaiga rugsėjo 17 apie vidurdienį. Bus renkama nauja vadovybė ir atstovai į IV PLJ Kongresą.

SUSIRINKIMAS IR LIETUVIŲ DIENA STUTTGARTE

Rugsėjo 17 d. 11 val. Haus der Heimat (Schlossstr.92) mažojoje salėje įvyks VLB Stuttgarto apylinkės visuotinis narių susirinkimas, kuriame bus renkama ir nauja vadovybė.

14 val. didžiojoje namų salėje ruošiamas Lietuvių diena. Ona Laage supažindins su stebuklingu mineralų pasauliu, aktorė Danutė Krištopaitytė-Hermann skaitys poeziją, bus šokiai, skambės dainos, veiks bufetas, kurio pelnas skiriamas IV PLJ Kongresui ruošti. Laukiama daug svečių.

TAUTOS ŠVENTĖS MINĖJIMAS HANNOVERY

įvyks rugsėjo 23 H.-Stöcken, Eichsfelder Str.7

IŠKILMINGOS PAMALDOS UŽ LIETUVĄ KOELNO KATEDROJE

Vokietijos-Austrijos Nijolės Sadūnaitės komiteto iniciatyva š.m. spalio 7 d. 16,30 val. Kėlno katedroje rengiamos iškilmingos pamaldos už persekiojamą Lietuvos Bažnyčią ir už Lietuvoje paneigtų žmogaus teisių grąžinimą.

Liturginė pamaldų dalį Kėlno katedros kapitula pavedė paruošti Vokietijos lietuvių katalikų sielovadai. Šv.mišias aukos kardinolo pagalbinkas vysk. dr.Cl.Dick su lietuvių vyskupu dr.Ant.L.Deksniu ir kitais kunigais. Per pamaldas giedos katedros choras, vadovaujamas prof. dr.March, įsiterpiant vokiečių Nijolės Sadūnaitės vardo ir lietuvių moksleivių grupėms. Pamaldų tvarkaraštį gaus kiekvienas pamaldų dalyvis Kėlno katedroje. Mašinas galima pasistatyti Parkhaus am Dom (stebėti rodykles).

Didžioji maldininkų dalis bus turbūt vokiečiai ir užsieniečiai. Kad nepaskėstume jų jūroje, reiktų kuo gausiau ir mums dalyvauti. Kai vokiečiai ir kitų tautų žmonės rodo susirūpinimą tikinčiųjų persekiojimu Lietuvoje, būtų nedovanotinas apsileidimas mums toje akcijoje nedalyvauti.

Po pamaldų, kurios truks apie pusantros valandos, 19 val. įvyks bendra vakarienė ir meninė programa - folkloro vakaras Deutsche Jugendherberge, Konrad-Adenauer-Ufer 111 - apie 1,5 km nuo katedros. Pobūvis tęsis iki 24 val.

Pernakvoti bus galima tuose pačiuose namuose. Kambariai po 8 ir daugiau lovų. Kainos: nakvynė 3,90 DM, pusryčiai 2,50 - 3,20 DM, pietūs ir vakarienė po 4,70 DM. Užsiregistruoti reikia prieš 3-4 savaites pas savo grupių vadovus arba pas M.Kiužauską - Zehnthofstr.46 a 5000 Kėln 91, telef.0221-891285. Grupių vadovai iš anksto surenka pigus ir persiunčia M.Kiužauskui. Keliaujantieji pavieniui, nakvynę ir maistą užsisako betarpiu pas Kiužauską. Laiku neužsakytos patalpos bus išnuomos kitoms turistinėms grupėms.

- 22 -

V ė l d e m o n s t r u o s i m

Žmogaus teisių deklaracijos 30-ųjų metinių proga Žmogaus teisėms ginti draugija numačiusi š.m. gruodžio 9 (šeštadienį) Bonnoje suruošti didelę demonstraciją-protestą prieš žmogaus teisių negerbimą Sovietų Sąjungoje ir kituose kraštuose. Ši demonstracija suteikia mums gerą progą atkreipti plačios visuomenės dėmesį į žmogaus teisių trypinimą okup. Lietuvoje ir reikalauti paleisti sovietų nuteistus už žmogaus teises kovojusius asmenis: Viktorą Petkų, Balį Gajauską, Petrą Paulaitį, Šarūną Žukauską, Nijolę Sadūnaitę, Petrą Plumpą ir kitus politinius kalinčius. Visos LB apylinkės bei Moterų klubai kviečiami jau dabar pradėti ruošti šiai demonstracijai.

JAUNIMAS INFORMUOJA, DĖKOJA IR PRAŠO

Su šiuo numeriu "Informacijų" skaitytojams Vokietijoje siunčiame Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos brošiūrėlę, kurioje rasite žinių apie praėjusius tris PLJ Kongresus ir šiek tiek apie būsimąjį 1979 pas mus. Kongresai ir kita jaunimo veikla neįmanoma be mūsų visų paramos. Daug jautrių tautiečių atsiliepė į jaunimo ir mūsų prašymą ir savo aukas jau atsiuntė. Tačiau didžioji dalis dar vis delsia.

Prie brošiūrėlės pridėdamu aukų pervedimo į IV PLJ Kongreso sąskaitą blankučiu norime palengvinti ir kitiems atlikti savo pareigą. Pasinaudojant šiuo blankučiu ir siunčiant pinigus per banką iš savo sąskaitos ar grynais, sutaupomos persiuntimo išlaidos. Pas siuntėją liekantis vienas blankučio lapukas suteikia teisę pasiųstą sumą nurašyti nuo mokėčių. Jei kurie Finanzamt'ai tuo lapuku nepasitenkintų, paprašykite Vokietijos LB Valdybą specialaus pažymėjimo ir jis bus išsiųstas.

IV Pasaulio lietuvių jaunimo kongreso sąskaita: IV.Weltkongress der Litauischen Jugend. Konto Nr.8.9257.04 Volksbank Kreis Bergstrasse. Bankleitzahl 553 915 00. 6840 Lampertheim

IV PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO KONGRESUI RUOŠTI AUKOJO:

(taša iš Nr.5/6)

Dr. Alina Veigel-Plechavičiūtė iš Freudenstadto	2.000,--DM
Stasys Šimkus iš Darmstadto (2040 LS kuopa)	1.500,-- "
Dr.med. V.A.Raišys iš Weiskircheno/Saar	700,-- "
Šilutė-Hanau, Vytautas Pundzevičius iš Darmstadto ir kun. Kazimieras Senkus iš Stuttgarto po	500,-- "
Zina Glemžienė iš Calw-Hirsau (anksčiau aukėjo 600,--DM) ir dr.med., dr.med. Ašokliai iš Ulmeno po	300,-- "
J.Damskis iš Krefeldo, dr.J.Grinius iš Mūncheno, P.Bajoriūnas iš Heidesheimo, Simas Veiverys iš Kaiserslauterno, Zigmas Vencius iš Heidesheimo, Betty Reklaitienė, senj. iš Marburgo, A. Požėla iš Harpstedto, Kaz.Bendoraitis iš Schwetzingeno ir dr.jur.A.Gerutis iš Berno po	100,-- "
Prel.J.Gutauskas iš Glasgovo	78,-- "
Kun.Petras Girčius iš Bad Laer-Remsedes	60,-- "
A.Rudzevičius iš Miesau, dr.E.Seika iš Augsburga, Antanas Turla iš Ketscho, senj.A.Keleris ir Fr.Šlenteris, abu iš Bremeno, Sofija Jauniškytė iš Stuttgarto, P.Kirkilionis iš Pirmasenso, Kasimir Noreika iš Konstanzo ir J.Marčiukaitis iš Sindorfo po	50,-- "
Ignas Šmigelskis iš Lahn-Heuchelheimo ir Jonas Majauskas iš Rimparo po	25,-- "
Ladia Dauth iš Zeppelinheimo, XY-Bonn, F.Šeputis iš Augsburga, J.Čepas iš Schwetzingeno, Ant.Banaitis iš Miesau ir Adomas Midveris iš Geesthachto po	20,-- "
Emma Uspensky iš Stuttgarto	5,-- "

Už aukas jaunimas nuoširdžiai dėkoja

M I R U S I E J I

S t e p a s POVILAVIČIUS-VYKINTAS mirė 1978 rugsėjo 3 Tabor Farm, Mich., JAV-bėse. Ten jį, kalbantį Santaros-Šviesos federacijos suvažiavime, ištiko mirtinis širdies smūgis. Su žmona Vanda buvo bebailgiaus keturių mėnesių kelionę po JAV-bes ir Kanadą.

Velionis buvo gimęs 1905 lapkričio 23 Šikšnių kaime, Rokiškio apskr. Studijavo romanistiką (prancūzų kalbą bei literatūrą). Humanitarinių mokslų fakultetą baigė Vilniuje 1942. Buvo gimnazijos mokytoju Lietuvoje ir Vasario 16 gimnazijoje Vokietijoje. Dirbo laikraštiniuko darbu - buvo "Lietuvos Aido" literatūrinio skyriaus redaktorium, redagavo "Biržų žinias", "Telšių balsą". Vokietijoje leido "Minties" laikraštį. Nustojęs jį leisti, uoliai bendradarbiavo lietuvių spaudoje. Vertė iš svetimų kalbų.

St. Vykintas buvo aktyvus bendruomenininkas. Priklausė Vokietijos lietuvių bendruomenei nuo jos įsisteigimo dienos. Buvo renkamas į vadovaujančius organus: 11 metų (4 kadencijas) jis buvo LB Tarybos narys, 4 metus Garbės teisme ir dvi kadencijas Valdyboje. Nuolatine gyv. vieta buvo pasirinkęs Memmingeną - priklausė VLB Memmingeno apylinkei.

Nevengė ir politinio darbo - vadovavo Lietuvos atgimimo sąjūdžiui.

Liko našlė Vanda, vedęs sūnus dipl. architektas Teisutis ir ištekėjusi duktė Žibutė Pagels, baigusi Vasario 16 gimnaziją ir studijavusi žurnalistiką.

R e i n e r A n t o n ŠMIGELSKIS mirė 1978 balandžio 3-10. Palaidotas Heuchelheimo kapinėse katalikų apeigomis. Mirties priežastis nežinoma. Gyveno Frankfurt-Sindlingene, kur ir dirbo kaip kepėjas. Buvo gimęs 1952 gruodžio 18.

E n d r i u s LIUDŽIOVAITIS mirė š.m. rugpjūčio 20 Bremene. Palaidotas rugpjūčio 24 Bad Honnef, kur gyvena duktė su šeima.

Buvo gimęs 1900 gruodžio 8 Gustaičių kaime, Garliavos parapijoj. Po karo gyveno Weheno stovykloje, kur turėjo maisto krautuvej. Persikėlęs į Bremeną, taip pat laikė maisto krautuvej. Įsigijo namus. Užaugino sūnų Algį ir dukterį Adelę, kuri baigė Vasario 16 gimnaziją, studijavo mediciną ir dirba kaip gydytoja.

M o r t a J o a n a MAČIULYTĖ-KONRADIENĖ mirė š.m. rugpjūčio 6 Kylio univ. klinikose vėžio liga. Palaidota rugpjūčio 10 Kellinghuseno kapinėse. Laidojimo apeigas atliko kun.V.Šarka ir kleb.Maciejewski. Buvo gimusi 1938 kovo 26 Klaipėdoje. Keramikė.

O n a KREMZERYTĖ-BUDRIENĖ mirė š.m. liepos 20 Broistedte. Palaidota liepos 25 to miestelio kapinėse.

--- oOo ---

R e i k a l i n g a S ū d u v i o V I E N U I V I E N I

Keli tautiečiai jieško pirkti N.E.Sūduvio knygutės "Vienui vieni". Kas turi ją parduoti ar padovanoti, prašom pranešti "Informacijų" redakcijai.

U ž s i s a k y k i m e K A R I J

Juozas Nevulis (Bahnhofstr.11, 6793 Bruchmühlbach-Miesau 2) yra vientelis lietuvių karių-veteranų žurnalo KARYS (341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207, USA) platintojas Vak.Vokietijoje. Žurnalą galima užsisakyti per J.Nevulį arba tiesiog redakcijoje. KARIO išleidžiama 10 numerių per metus ir kainuoja 10 US dolerių arba 21 DM.

- 24 -

I N F O R M A C I J O M S   l e i s t i   a u k o j o :

Dr.A.Loew iš Kėlno, Vikt. Sutkus iš Bad Kreuznacho ir dr.med.Stasys Šereika iš Queidersbacho po	100,--	DM
Dr.A.Koenig iš Indijos	50,--	"
E.K. iš Kasselio ir dr.J. Gurklevičius iš Miesau po Pov.Bružas iš Belgijos, J.Jurkutaitis iš Edewecho, Jurgis Sauga iš Hagen-Haspes, Ant.Banaitis iš Bruchmühlbacho ir Juozas Nevulis iš Miesau po	30,--	"
Bern.Budreika iš Darmstadto, Pr.Peteraitis iš Monsheimo ir Juozas Venckus iš St.Ingberto po	20,--	"
J.Baltašius iš Elschbacho, P.Baltrukonis iš Bruchmühlbacho ir Al.Puškorius iš Miesau po	10,--	"
Ačiū.	5,--	"

R o m u v o s   k n y g ų   k i o s k e
galima įsigyti šias nebrangias, bet geras knygas:

V.Gailius. VOKIŠKAI LIETUVIŠKAS ŽODYNAS. Kiet.viršel.	1184	psl.	15,--	D
K.Fulst ir kt.LIETUVIŠKAI VOKIŠKAS " " "	976	"	15,--	"
Prof.dr.Pr.Skardžiaus, St.Barzduko ir J.M.Laurinaičio LIETUVIŲ KALBOS VADOVAS. Kietais viršeliais.	606	"	10,--	"
Ant.Maceina. KRIKŠČIONIS PASAULYJE, Kietais " "	404	"	8,--	"
Stasys Barzdukas. LIETUVIS SAVO TAUTOJE, VALSTYBĖJE, BENDRUOMENĖJE. Kietais viršeliais	258	"	16,--	"
Antanas Maceina. FILOSOFIJOS KILMĖ IR PRASMĖ	330	"	20,--	"
P.Maldeikis. MYKOLAS KRUPAVIČIUS. Drobiniais višeliais.	494	"	18,--	"
Petras Gudelis. JONIŠKĖLIO APSKRITIES PARTIZANAI	200	"	15,--	"
Vysk.Vincentas Brizgys. KATALIKŲ BAŽNYČIA LIETUVOJE.	192	"	6,60	"
Pranys Alšėnas. MARTYNAS JANĖKUS.	400	"	4,90	"
Redagavo Stasys Barzdukas. ATEITININKŲ KELIU	216	"	3,30	"
Stasys Yla. JURGIS MATULAITIS.	662	"	22,--	"
B.Pūkelevičiūtė.NAUJŲJŲ METŲ ISTORIJA.Premij.romanas	184	"	12,--	"
" " RUGSĖJO ŠEŠTADIENIS. " " "	238	"	13,--	"
Ed.Cinzas.RAUDONOJO ARKLIO VASARA.Romanas.Kiet.viršel.	312	"	15,--	"
Paulis Jurkus. JUODVARNIAI. Pasaka-poema.	200	"	13,--	"
Stasys Yla. VARDAI IR VEIDAI MŪSŲ KULTŪROS ISTORIJOJ.	346	"	16,--	"
Juozas Kralikauskas. TAUTVILA. Istorinis romanas.	206	"	10,--	"
" " MARTYNAS MAŽVYDAS VILNIŪJE. Premijuotas istorinis romanas.	306	"	15,--	"
Henrikas Lukoševičius. VIENAS MAŽAS GYVENIMAS.	192	"	13,--	"
Dr.S.Aliūnas. ALIJOŠIAUS LAPAI. Humor. eilėraščiai	88	"	6,--	"
Vladas Vailionis. LIKIMO AUDROSE. Romanas. Kiet.viršel.	344	"	18,--	"
Jeronimas Ignatonis. LŪŽIAI. Romanas.	302	"	8,--	"
Antanas Musteikis. KIAUROS RIEŠKŪČIOS. Romanas	258	"	12,--	"
M.Springborn.PASKUTINIS PRŪSŲ SUKILĖLIS HERKUS MANTAS. Romanas iš didžiojo prūsų sukilimo prieš kryžiuočius.	198	"	5,--	"
Al.Baronas. DEBESYS PLAUKIA PAŽEMIU. Apysakų rinkinys.	224	"	3,--	"
Vytautas Volertas. GYVENIMAS YRA DAILUS.	242	"	6,50	"
" " PRAGARO VYRESNYSIS. Romanas	274	"	3,50	"
Vincas Ramonas. DULKĖS RAUDONAM SAULĖLEIDY. Romanas.	400	"	15,--	"
Jonas Demereckis. SAVANORIO IR KONTRŽVALGYBININKO ATSIMINIMAI. Kietais viršeliais.	200	"	12,50	"
Vytautas Alantas. Liepkalnio sodyba. Romanas.Kiet.virš.	440	"	16,50	"

L a i s v ė s   r a d i j a s - Radio Liberty

iš Mūncheno kasdien transliuoja labai geras lietuviškas programas:
pagrindinė programa 17-18 val. 16, 19 ir 25 m bangomis. Kartojama:
21-22 val. 25, 31, 41 ir 49 m; kitos dienos rytą 4 val. 31, 41 ir 49 m
ir 6 val. 25, 31 ir 41 m bangomis Vakarų Vokietijos laiku.